

CIN 2009

“Yükselişi Anlamak”

Demografi/Nüfus

	2003	2004	2005	2006	2007
Nüfus (m)	1.292.3	1.299.9	1.307.6	1.314.5	1.321.3
Nüfus (%değişim)	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5

Çin'in kalabalık nüfusu aynı zamanda en büyük sorunlarının başında gelmektedir. Önümüzdeki birkaç on yılda Çin nüfusunun büyüklüğü şehirleşme konusunda önemli sorunlar yaratacaktır. Ayrıca, uzun vadede yaşlanan nüfusun getireceği büyük çaplı politika değişiklikleri beklenmektedir. Son yıllarda nüfus % 0.5-0.6 civarında büyüme kaydetmektedir. Nüfus 2007 yılı itibariyle 1.32 milyara ulaşmıştır. Çin'in nüfusunun 2030 yılına kadar artması ve 1.5 milyara ulaşması beklenmektedir.

Çin'in nüfusu hızla yaşlanmaktadır. Dünya Bankası'na göre nüfusun 65 yaşın üzerinde olan bölümü 1995'de %10 civarında iken 2030 yılında %22'ye çıkacaktır. Bu yaşlanma süreci Japonya'dan daha uzun ama batı Avrupa'dan daha kısa sürede gerçekleşecektir. 1995'den 2030'a kadar çalışan nüfusun emekli olanlarla oranı 9,7:1'den 4,2:1'e düşecektir.

Demografik olarak Çin altın yıllarını yaşamaktadır. 2007 itibariyle Çin'de 15-64 yaş arası nüfus 865 milyona ulaşmıştır. Bu da çok miktarda işgücü anlamına gelmekte ve Çin'e yaşlı nüfus artmadan önce modernleşme olanağı tanımaktadır. Kırsal alandan şehire olan göç şehirlerdeki iş gücünün hızla artmasına neden olmaktadır. Bu da hükümetin çoğalan şehir nüfusuna iş bulabilmek için daha hızlı büyüme politikaları uygulamasına neden olmaktadır. Şehir nüfusu 594 milyona ve toplam nüfusun %44.9'una ulaşmıştır.

Moğol, Tibet, Uygur, Zhuang ve diğer Türk grupları gibi Çin'deki azınlıkta bulunan etnik gruplar, çoğunluktaki (%91.6) Han grubundan daha hızla artmaktadır. Moğol ve Tibetli göçebe topluluklar tek çocuk politikasının dışında tutulmakta ve 2-3 çocuğa izin verilmektedir.

1978'den bu yana gerçekleştirilen reformlar Çin'in gerek şehir ve kırsal alan arasındaki gerekse doğu ile batısı arasındaki gelir eşitliğini bozmuştur. Gelir eşitsizliği ABD'den daha fazla fakat Latin Amerika ülkelerinden daha azdır. 1990'larda sanayi reformunun başladığı kıyı bölgelerinde ile iç bölgeler arasındaki eşitsizlik son derece belirgin bir hal almıştır. 2007 yılı harcanabilir hanehalkı geliri Şangay'da 23.623 Rmb iken Gansu'da 10.012 Rmb'dir.

Eğitim

2007 yılında yapılan ankete göre 15 yaş üstü okuma yazma bilmeyen nüfusu %8.4 olarak tespit edilmiştir. Bu oran Pekin'de %3.3 iken Tibet'te %36.8 diğer 10 bölgede ise %10'dur. Resmi rakamlar çok yüksek oranda bir okula devam oranı verseler de eğitim sisteminin özellikle kırsal alanda büyük eksiklikleri olduğu bilinmektedir.

Çin'de 1908 üniversite ve yüksek okul bulunmakta ve bu okullar 18.8 milyon mezun vermektedir. Mühendislik ve işletme en fazla tercih edilen alanlardır. Tüm ülke genelinde uygulanan bir üniversite giriş sınavı ile üniversitelere öğrenci kabul edilmektedir. 2007 itibariyle Çin'de lisansüstü programlardaki öğrenci sayısı 1.2 milyondur. Ülke dışındaki öğrenci sayısı ise 144.000'dir. Çin'de eğitim gören yabancı öğrenci sayısı ise 92.500'dür.

Doğal Kaynaklar

Dünyadaki tarım arazilerinin %7'sine sahip olmasına rağmen Çin, dünya nüfusunun beşte birini beslemektedir. Kuzey bölgeler çölleşme tehdidi altındadır. Ulusal istatistikler su kaynaklarının hızla azaldığını göstermektedir. Batı bölgelerinde ise su kaynakları görece daha fazla ve hidroelektrik üretimine izin verir nitelikte olmakla birlikte, su kaynakları hızla kirlenmekte ve bu kirlilik insan sağlığını tehdit eder boyuta gelmektedir.

Çin ülkeye birkaç yüzyıl yetecek miktarda büyük kömür rezervlerine sahiptir ve dünyanın en büyük yakıt üreticisidir. Çin petrol rezervlerini 2.8 milyar ton, doğalgaz rezervlerini de 3.2 trilyon kübik metre olarak açıklamaktadır. Ülkenin petrol üretimi çok yavaş arttığından Çin yurtdışından petrol ithal etmektedir. Bu ithalat 2007 yılında 211 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, Çin'in büyük miktarda demir, boksit, manganez potasyum ve pirit rezervleri bulunmaktadır. Buna rağmen Çin, metalurji sanayinin hızlı gelişmesi sonucunda ihtiyaç duyduğu minerallerin büyük kısmını ithal etmektedir. Ülkenin demir cevheri ithalatı 2007 yılında %17.4 oranında artarak 383 milyon tona ulaşmıştır.

Altyapı

Son 20 yıldır yapılan yatırımlar sonucunda Çin'in altyapısı sürekli gelişme göstermektedir. Genel olarak doğu kıyısındaki şehirlerin altyapıları iyi durumdadır; iç bölgelerin ve özellikle kırsal kesimlerin altyapıları ise hala yatırım gerektirmektedir. Genel olarak karayolları-demiryolları ağı ve şehirlerdeki telekomünikasyon altyapısı iyi durumdadır. Ulaşım ve depolama gibi lojistik hizmetler ise gelişim göstermekle birlikte hala yetersizdir.

Demiryolları: Çin'in ulaşım sistemi özellikle kırsal ve batı bölgelerde yetersizdir fakat büyük yatırımlarla geliştirilmeye çalışılmaktadır. Yük taşımacılığının dörtte birini, yolcu taşımacılığının ise üçte biri demiryolları kanalıyla yürütülmektedir. Çin'in 78.000 km uzunluğundaki demiryolu ağı ABD ve Rusya'dan sonra en büyük ağıdır ve 2020'de 120.000 km'ye çıkması beklenmektedir. Pekin'i Şangay'a 5 saatte ulaştıracak olan 1318 km uzunluğundaki hızlı tren hattının yapımına Nisan 2008 tarihinde başlanmış olup 2010'da sonuçlandırılacaktır. Yine Pekin ile Tianjin arasındaki yolculuğu 30 dakikaya indiren hızlı tren hattı Ağustos 2008'de açılmıştır. Şangay ile Hangzhou arasındaki manyetik levitasyon hattı 2010'da tamamlanacaktır. Dalian-Harbin, Wuhan-Shenzen ve Zhengzhou-Xi'an arasındaki hızlı tren hatlarının yapımı devam etmektedir. Pekin, Şangay, Guangzhou, Nanjing, Wuhan ve Shenzhen'de yeraltı tren hatları; Tianjin, Dalian, Chongqing, Changchun hafif raylı sistemler; Chengdu, Harbin, Qingdao, Xi'an ve Shenyang'da metro yapım çalışmaları devam etmektedir.

Karayolları: 2007 yılı itibariyle Çin'de 53,900 km'lik bir otoban ağı bulunmaktadır. Diğer yollar da büyük ölçüde bu ağa bağlanmıştır. Bütün bu gelişmelere rağmen karayolları ağı hala hızla artan motorlu taşıt alımı nedeniyle Çin'in ulaşım ihtiyaçları için yetersiz kalmaktadır. 2007 yılı itibariyle ülkede 32 milyon taşıt ve 10.5 milyon kamyon bulunmaktadır.

Limanlar: Son yıllarda liman hizmetleri büyük gelişme göstermiştir. Çin'in 18.000 km'lik kıyısı 3.9 milyar ton büyüklüğünde malın işlem gördüğü 200 deniz limanına ev sahipliği yapmaktadır. Şangay'da 2020'de tamamlanması planlanan açık deniz limanı 16 milyar dolar değerindedir. Şanghay limanı halihazırda Hong Kong limanını geçerek dünyanın en yoğun ikinci limanı olma özelliğindedir. Çin'in şu andaki en büyük açık deniz limanı Ningbo'dadır. Diğer en önemli limanlar ise Qinhuangdao, Dalian, Tianjin, Qingdao (Shandong), Xiamen (Fujian), Guangzhou ve Shenzhen'dedir.

Hava Ulaşımı: Son on yılda hava ulaşımı altyapısında önemli gelişmeler sağlanmış; bu da sivil hava taşımacılığında patlamaya neden olmuştur. 2007 yılı itibariyle Çin 148 sivil havaalanına sahiptir. Yolcu rakamları 185.8 milyona, yük taşımacılığı ise 11.6 milyar ton-km.'ye ulaşmıştır. İç hatlardaki uçuşlar tüm yolcu trafiğinin % 90'ının ve iç hatlardaki yük taşımacılığı ise tüm yük taşımacılığının %70'ini oluşturmaktadır. Uluslararası uçuşlar 1990

yılında 44 iken 2007 yılında 290 hatta ulaşmıştır. Şu anda Çin'in tüm büyük şehirlerinden uluslararası uçuş mümkündür. Hükümet, Air China, China Eastern ve China Southern olmak üzere üç yeni havayolu şirketi kurarak havayolu sanayini yeniden yapılandırmıştır. Bu sektör yabancı ve özel sektör şirketlerine büyük ölçüde kapalıdır.

Enerji: Çin'deki enerji tüketimi ve üretimi son beş yılda hızla artmıştır. Buna rağmen, kırsal kesimde yaşayanların birçoğunun elektriği yoktur. Elektrik üretimi aşırı üretim ile elektrik kesintileri arasında gidip gelmektedir. 2002-2004 arasındaki elektrik kesintileri Şangay ve Yangtze Nehri Deltasındaki sanayi üretimini ciddi biçimde kesintiye uğratmıştır. Bu nedenle pek çok sanayi kuruluşu kendi elektriğini üretmeye kullanmaya çalışmaktadır. 2005-2007 arasında azalan enerji açığı 2008'de tekrar kendini göstermiştir. Ekonomik durgunlukla birlikte enerji açığı da azalmıştır.

2007'de üretilen enerjinin %76.6'sı kömürden ve %11.3'ü ham petrolden sağlanmıştır. Hükümet enerji kaynaklarını artırmayı hedeflediğini belirterek doğalgaz, nükleer ve yenilenebilir enerji kaynaklarına eğileceğini açıklamıştır. 18.2 gw kapasiteli ve 26 türbinli Three Gorges Barajı'nın devreye girmesi ile 2009'da enerji üretiminde hidroelektriğin payı büyük hızla artmıştır. 2005 yılında çıkarılan bir kanuna göre 2020 yılına kadar ülkenin ihtiyaç duyduğu tüm enerjinin %10'unu yenilenebilir kaynaklardan elde edilmesi gerekmektedir. Çin'in nükleer enerji kapasitesi 9 gw civarındadır fakat hükümet bu miktarın 2020 yılına kadar 70 gw'a çıkarılmasını hedeflemektedir.

Devlet Enerji Şirketi (SPC) 2002 yılında 11 ayrı şirkete bölünmüş ve sonuçta iki elektrik dağıtım şirketi, beş elektrik üretim şirketi ve dört diğer şirket oluşturulmuştur. Devlet Elektrik Düzenleme Komisyonu oluşturularak elektrik fiyatları hükümet tarafından denetlenir hale gelmiştir. Petrol fiyatları dünyadaki fiyatla baz alınarak düzenlenmektedir. Fakat son yıllarda hem elektrik hem de petrol fiyatları dünya ortalamasının altında tutulmuştur.

Telekomünikasyon: Çin'deki telekomünikasyon sektörü tam anlamıyla patlama yaşamaktadır. 2007 yılı sonu itibarıyla Çin'in köylerinin %96.7'si telefon ağına bağlanmıştır. 2007 yılı itibarıyla şehirlerde 248.6 (169.9'u ev telefonu) ve kırsal alanda 117 milyon sabit hat kullanıcısı bulunmaktadır. Cep telefonlarının yaygınlaşması sonucunda sabit hatlara olan talep azalmıştır. Ülkede 547 milyon cep telefonu ve 210 milyon internet kullanıcısı bulunmaktadır. Çin 2007 yılında 85 milyon geniş bant hattı bulunmakta ve böylece ABD'yi geçerek dünyanın en büyük telekom pazarı haline gelmiştir.

EKONOMİ**Makro Ekonomik Yapı****Sektörlere göre Reel GSYİH (GSYİH'ya Oran)**

	2003	2004	2005	2006	2007
Tarım	12.8	13.4	12.2	11.3	11.3
Sanayi	46.0	46.2	47.7	48.7	48.6
Hizmetler	41.2	40.4	40.1	40.0	40.1

Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu, Çin İstatistik Yıllığı, 2008

1970 sonlarında başlayan dışa açılım ve ekonomik reformlardan önce bile Çin ekonomisi büyük oranda sanayi üretimi ile öne çıkmaktaydı. 1979'da sanayi üretiminin GSYİH içindeki payı %50 oranındaydı. 2007 yılında İkincil sektör GSYİH'nın %48.6'sını oluşturmaktadır. 1980lerdeki reformlar tarım sektörünün GSYİH içindeki payını arttırmış ve bu oran 1982 yılında %33'e ulaşmıştır. Daha sonra tarımın GSYİH içindeki payı yavaş yavaş düşmeye başlamış ve hizmetlerin payı ise yükselmiştir. 2002'de bu yükseliş %41.5'e ulaşmıştır. 2007'de ise bu oran %40.1'e düşerek ekonomi sanayi üretimine yönelmiştir.

Çin'in ikincil sektörünün profili 1980'li yıllarda temelden değişmiştir. 1978'de üretim büyük devlet firmaları tarafından kontrol edilirken 1980'lerde yerel yönetimlerin insiyatifleri ile kurulan şehir ve köy girişimleri üretim üzerinde hakimiyet kurmuştur. 1990'ların ortasından itibaren özel şirketler ve yabancı yatırımcılar sanayi üretiminin lokomotifini oluşturmuştur. OECD'ye göre 2003 yılı itibariyle özel sektör ekonomide %59.2'lik bir paya sahiptir. Aynı zamanda ağır sanayi sektöründeki ağırlığı nedeniyle kamu sektörünün de üretimi de artmıştır. Yabancı yatırımcılar uzun bir süredir Çin'in uluslararası ticaretini kontrol etmektedir. Yabancı firmalar Çin'in ihracatının %57'sini gerçekleştirmektedir.

GSYİH (nominal-harcama yöntemi ile - GSYİH'ya Oran)

	2003	2004	2005	2006	2007
Özel Tüketim	41,7	39,8	37,7	36,3	35,4
Kamu Tüketimi	15,1	14,5	14,1	13,6	13,3
Gayri Safi Sabit Yatırımlar	39,2	40,6	41,0	40,7	40,0
Stok Oluşturma	1,8	2,5	1,8	1,9	2,4
İhracat (ürün ve hizmetler)	29,4	33,9	36,3	38,2	38,8
İthalat (ürün ve hizmetler)	27,2	31,3	30,9	30,7	29,9

Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu, Çin İstatistik Yıllığı 2008

Çin ekonomisinin mevcut yapısında dengesizlikler söz konusudur. Büyük ölçüde ülkenin yüksek tasarruf oranına bağlı olarak, gayri safi sabit sermaye yatırımları son birkaç yıldır ekonomik büyümenin en önemli itici gücüdür ve GSYİH'nın %40'ına karşılık gelmektedir. Bu oran uluslararası standartlara göre oldukça yüksektir. Nitekim bu oran Malezya ve Hindistan'da %20'dir. Buna karşılık özel tüketimin ekonomi içerisindeki payı oldukça azdır. 2007 yılında GSYİH'nın yalnızca %35,4'ünü oluşturmuştur. Bu oran diğer Asya ülkeleri ile karşılaştırıldığında da epeyce düşüktür. Tüketim eğiliminin düşük olması büyük ölçüde Çin'in sosyal güvenlik ağının zayıf olmasının yansımasıdır. Kişinin sağlık harcamalarını kendi cebinden karşılamak zorunda kalmaktan korkması ve aynı zamanda hızla artan eğitim maliyetleri vatandaşları gelirlerinin büyük kısmını biriktirmeye yöneltmektedir. Ekonomi dış ticarete daha bağımlı hale gelmektedir. Nitekim toplam ihracatın GSYİH içerisindeki payı son yıllarda hızla artış göstermiş ve 2003'te %29,4'ten 2007'de %38,8'e yükselmiştir. Ticarete bağımlılığının artması, Çin ekonomisini küresel dalgalanmalara daha açık bir hale getirmiştir.

EKONOMİ POLİTİKASI

Kamu Gelirleri ve Harcamaları (RMB-Yuan)

	Gelir	Harcama	Denge	GSYİH'ya Oran (%)
1998	988	1.080	-92	-1,1
1999	1.144	1.319	-175	-1,9
2000	1.340	1.587	-248	-2,5
2001	1.639	1.890	-251	-2,3
2002	1.890	2.205	-315	-2,6
2003	2.172	2.465	-293	-2,2
2004	2.640	2.849	-209	-1,3
2005	3.165	3.393	-228	-1,2
2006	3.876	4.042	-166	-0,8
2007	5.132	4.978	154	0,6

Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu, Çin İstatistik Yıllığı 2008

1978 yılında başlayan ekonomik reform döneminin ilk yıllarından itibaren kamu finansmanında yaşanan bozulma son yıllarda düzelme göstermektedir. Kamu gelirin GSYİH'ya oranı 1995 yılından itibaren artmış, 2007 yılında %19,5'e ulaşmıştır. Canlanan ekonomi ile sağlanan devlet gelirindeki artış, kaçakçılığı büyük ölçüde engelleyen vergi sisteminin sıkıştırılması ve resmîleştirilmesi ile belirli durumlara mahsus ücret ve ödemelerin düzenli vergiye dönüştürülmesi ile desteklenmiştir. Kamu harcamalarının GSYİH'ya oranı 1994 yılında %12,4'ten 2002 yılında %18,3'e yükselmiş ve bu oranın civarında sabitlenmiştir (2007 yılında %18,9'a ulaşmıştır). Son yıllarda harcamalar hızla artmış olsa da, hükümet sağlık, ve eğitimin iyileştirilmesi ile kırsal kesim ve sosyal hizmetlerden yoksun diğer bölgelerde yoksulluğu azaltıcı harcamalar yapma konusunda isteksiz davranmaktadır. Paranın akılcıca harcanması konusunda yerel yönetimlere karşı olan güvensizlik bu durumun nedenlerinden biridir. Küresel ekonominin kötüleşen görünümüne karşılık talebin desteklenmesi çabalarının bir göstergesi olarak hükümet, 2008 yılının Kasım ayında 4 trilyon RMB'lik (586 milyar \$, tahmini 2008 GSYİH'nın yaklaşık %14'ü) canlandırma paketini açıklamıştır. Ancak bu miktarın ne kadarının yeni harcamalar için tahsis edildiği belirsizdir. Tahminler, bu miktarın 2009-2010 GSYİH'sinin %1 ila %2,5 oranları arasında olabileceği yönündedir.

Para politikası, reform döneminin büyük bölümünde ekonominin kör noktası olarak kalmıştır. Ancak hükümet son yıllarda daha etkin bir para politikası yaklaşımı benimsemiştir. Çin Halk Bankası (PBC-Merkez Bankası), aşırı ekonomik büyümeyi biraz yavaşlatmak için 2006-2007 döneminde resmi faiz oranlarını 8 kez yükseltmiştir. Son dönemde yurtiçi ve yurtdışında düşen talep ve Eylül-Aralık 2008 döneminde azalan enflasyon baskıları sonucunda para politikasında gevşemeler olmuştur. Merkez Bankası, kredi kotalarını gevşetmiş, hem faiz oranlarını hem de rezerv oranını (bankaların tutması gereken rezerv oranı) düşürmüştür. Hükümetin en etkin para politikası aracı yalnızca faiz oranlarındaki değişiklikler değil, ayrıca likidite büyümesini kısıtlamak için bankacılık sektörüne uygulanan kredi kotalarıdır. Bu yöntemin kullanılması ekonomi perspektifinden faydasızdır. Zira kredi kotaları Çin'in ekonomik ve istihdam büyümesinin itici gücü olan KOBİ'lere zarar vermekte ve daha çok siyasi anlamda daha ayrıcalıklı bir konumda bulunan devlet işletmelerinin çıkarına olmaktadır.

Para Arzı (RMB-Yuan)

	2003	2004	2005	2006	2007
Yurtiçi Kredi Stoku	20.628	22.442	24.837	28.874	33.966
Yurtiçi Kredi Artışı (%)	19,5	8,8	10,7	16,3	17,6
M1 (yıllık değişim %)	18,7	13,9	11,6	17,9	21,0
M2 (yıllık değişim %)	19,2	14,9	16,7	22,1	16,7

Kaynak: IMF, Uluslararası Finans İstatistikleri

Faiz Oranları (%)

	2003	2004	2005	2006	2007
Kredi Faiz Oranı	5,3	5,6	5,6	6,1	7,5
Mevduat Faiz Oranı	2,0	2,3	2,3	2,5	4,1
Para Piyasası Faiz Oranı	2,9	3,4	2,9	2,7	3,4

Kaynak: IMF, Uluslararası Finans İstatistikleri

EKONOMİK PERFORMANS

Temel Ekonomik Göstergeler

	2003	2004	2005	2006	2007
Reel GSYİH Büyüme Oranı (%)	10,0	10,1	10,4	11,6	11,9
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort.-%)	1,1	3,8	1,8	1,8	4,8
Cari İşlemler Dengesi (milyon \$)	45.875	68.659	160.818	253.268	371.833
Döviz Kuru (ort.-RMB:\$)	8,3	8,3	8,2	8,0	7,6
Nüfus (milyon)	1,292,3	1.299,9	1.307,6	1.314,5	1.321,3
Dış Borç (yıl sonu-milyon \$)	208.452	247.701	281.612	322.845	350.067

Kaynak: Economist Intelligence Unit, CountryData

Çin ekonomisi 1981-2007 yılları arasında ortalama %10 oranında büyüme kaydetmiştir. Çin istatistiklerinin güvenilirliği tartışmalı olsa da, son birkaç yılda ülkeyi düzenli olarak ziyaret eden herkes genel olarak Çin'in bölgesel olarak da doğu kıyısının süratli bir büyüme kaydettiğini tasdik edecektir. Ancak bilinen gerçek ekonomik büyümenin zaman zaman, özellikle de reform döneminin ilk yarısında kırılgan oluşudur. (Ekonomi 1978 ve 1990'ların sonu arasında 3 ayrı ekonomik döngü yaşamıştır).

Resmi makamlar, 2000 yılına kadar reform dönemine damgasını vuran genişleme-daralma döngülerinden kaçınmaktadır. 1998 yılında Asya finans krizinin başlarında hükümetin büyümeyi destekleme çabalarının ilk sonuçlarından olan en güncel çıkış evresi ekonomik büyümeyi yüksek oranlara çıkarmıştır. 2003 yılında reel GSYİH büyüme oranı iki basamaklı rakamlara ulaşmıştır. Aşırı yatırımdan tedirgin olan hükümet, 2004 yılında ekonomi politikalarını sıkı denetim altına almış ve yatırım büyümesinde geçici bir durgunluk sağlanmıştır. Buna rağmen ihracatın artmasıyla GSYİH büyüme oranı daha da yükselmiş ve 2007 yılında 1994 yılından beri en büyük oran olan %11,9'a ulaşmıştır. Hükümet, 2007 yılında ekonomiyi tekrar sıkı denetim altına almış ve bu girişim Çin'in ihracatına talebin azalması ile birlikte ekonomik büyüme oranının düşmesini sağlamıştır. 2008 yılının 3. çeyreğinde reel GSYİH büyüme oranı 2003 yılının ikinci çeyreğinden beri en düşük oran olan %9'a gerilemiştir.

Tarım

Tarım Çin ekonomisinin önemli bir bileşenidir. Sektör 2007 yılında GSYİH'nın yalnızca %11,3'ünü oluştursa da, toplam istihdamın %41'i olan 314 milyon insan geçimini çiftçilik, ormancılık, hayvan yetiştiriciliği ve balıkçılık ile sağlamaktadır. Çin'in ekonomik reformları, 1978 yılında ilk etapta merkez hükümetin onayı olmaksızın kolektiflerin araziler üzerindeki kontrollerinin ailelere geri verilmesi ile başlamıştır. Bireysel ekonomik teşviklerin tekrar hayata geçirilmesinin ve çiftçilerin ürün yetiştiriciliği konusunda bir nebze özgür bırakılmasının muazzam bir etkisi olmuştur. Ülke genelinde kişi başına gelir 1978-2001 yılları arasında 5 kat artmıştır. Kırsal bölgelerdeki kişi başına düşen reel gelirdeki artış 1990'ların sonunda her yıl yavaşlama kaydetse de, o dönemden sonra ivme kazanmış ve 2000-2007 yılları arasında %51,9 oranında artış göstermiştir. Hükümetin tarım vergilerinin azaltılması ve yüksek tahıl fiyatlarının düşürülmesine yönelik çabaları 2006-2008 yılları arasında kırsal gelirin artmasını sağlamıştır.

Bu gelişmelere rağmen, kırsal ekonominin istikrarı, üst düzey hükümet yetkililerini kaygılandırmaya devam etmektedir. Sorunlardan biri de kırsal kesimdeki maaşlardaki artışın kırsal ve kentsel kesim gelirleri arasındaki farkı azaltmaması ve farkın artmaya devam etmesidir. Nitekim kırsal bölgelerdeki kişi başına düşen reel gelir 2000-2007 yılları arasında %51,9 artış gösterirken, kentsel kesimdeki kişi başına gelir artışı %96 olarak yaşanmıştır. Diğer bir endişe konusu da son yıllarda kırsal kesimlerdeki gelir artışının geleneksel tarım faaliyetlerinden elde edilen kazançtan kaynaklanmamasıdır. Aksine gelir artışı geleneksel çiftçilik faaliyetlerinden ziyade farklı ekonomik faaliyetlere kayan bölgelerde daha yüksek olarak gözlemlenmektedir. Öte yandan, çiftçilikten kaynaklanan gelirin daha çok tahıl ve diğer ürünlerin yıllık eğilimlerine yani bir başka deyişle hava şartları ve üretim seviyelerine bağlı olduğundan kırılgan olmasıdır.

Madencilik

Çin'in madencilik sektörü dengesiz fiyatlandırma sistemi ve güvenlik sorunları yüzünden sıkıntılar yaşamaktadır. Sektörü etkinleştirme çabalarının sonucunda istihdam 1995 yılında 9,3 milyondan 2007'de 5,4 milyona düşmüş, verimsiz madenler kapatılmıştır. Kömür madenleri ölüm kapanları olarak nitelendirilmektedir. Bu durum, dünyanın en büyük kömür üreticisi Çin için ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Sektörde hem kamu, hem de özel sektör firmaları faaliyet göstermektedir. Kamu tarafından işletilen madenler genellikle binlerce özel işletmeden daha güvenli görülmektedir. Düşük kömür fiyatları (resmi makamlarca belirlenmektedir) güvenlik önlemleri için yatırım yapmayı ve kaynakların çıkarımını yıllarca engellemiştir. Ancak fiyatların serbestleştirilmesi, 2005-2008 yıllarında madencilik sektöründe gerçekleşen yatırımları arttırmıştır.

Sanayi

Sanayi sektörü, 1997-2007 yıllarında yıllık ortalama %10,6 oranında büyüme kaydetmiştir. Reform döneminden önce seyrek olarak bulunan özel firmalar ve yabancı sermayesi bulunan şirketler reform döneminin başlamasıyla hem nicelik hem de nitelik bakımından büyümüştür. 2006 yılında özel işletmeler, gayri safi endüstriyel üretim değerinin %21,2'sini oluşturmuş (1999 yılında bu oran %4,5'tir) ve 65,9 milyon kişinin istihdamını sağlamıştır (yaklaşık 40 milyonu kentsel, 26 milyonu da kırsal kesimden). Yabancı sermayeli şirketler, 2006 yılında gayri safi endüstriyel üretimin %31,6'sını oluşturmuş ve 14,1 milyon kişinin istihdamını sağlamıştır. Buna karşılık devlet işletmeleri düşüşe geçmiştir. 1970'li yılların sonunda Çin'in imalat sanayi üretiminin %80'ini gerçekleştiren devlet işletmeleri, 2007 yılında toplam üretimin üçte birini gerçekleştirmiştir.

Çin'in imalat sanayi 1990'lı yılların başında büyük ölçüde düşük teknoloji ürünlerinin montajını kapsamaktaydı. Ama günümüzde artık böyle değildir. Tekstil gibi sektörler hala imalatın

büyük kısmını oluştursa da daha büyük oranlardaki katma değer üretimi, çoğu ileri teknoloji kullanılarak üretilen elektronik ürünler tarafından sağlanmaktadır. Çin artık mobil telefonlar, entegre devreler ve taşıt gibi ürünlerde önemli bir üretici (hatta otomotiv gibi bazı sektörlerde dünya lideri) haline gelmiştir.

Endüstriyel Üretim (Yıllık Değişim - %)

	2003	2004	2005	2006	2007
Endüstriyel Üretim	17,0	16,7	16,4	16,6	13,5

Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu Çin İstatistik Yıllığı 2008

İnşaat

Ülkenin yüzölçümü bakımından büyüklüğü, sermaye yetersizliği ve henüz tam anlamıyla gelişmemiş ekonomisinin sonucu olarak Çin'de yeni altyapı yatırımları için hala doyurulmamış bir talep söz konusudur. 1990'ların sonunda kamu altyapı harcamaları inşaat sektörünün canlanmasına katkıda bulunmuştur. 2002 yılından itibaren endüstriyel yatırım ve gayrimenkul geliştirme de önemli yere sahip olmuştur. Son yıllarda Çin'in altyapı sektöründe gözle görülür gelişmeler yaşanmıştır. Ancak yine de özellikle ülkenin batısı ve kırsal kesimlerde hala yapılması gereken çok iş bulunmaktadır.

Son yıllarda sermaye harcamalarının en hızlı artış gösterdiği alan gayrimenkul olmuştur. Kentlerde arazi geliştirme 2000-2007 yılları arasında yıllık ortalama %20 oranında büyümüş, 2007'de büyüme oranı %30'a kadar yükselmiştir. Spekülatif fiyat şişirmeleri birçok şehirde hala sorun teşkil etse de, 1990'ların sonunda bireylerin evlerini kendileri alma hakkını edinmelerinin ardından (Daha önce kentlerde konutlar kamu kurumları veya devlet işletmeleri tarafından ücretsiz veya düşük kiralara ile verilmekteydi.) 2000 yılından itibaren artan faaliyetlerin çoğu reel talepler doğrultusunda gerçekleşmiştir. Ancak Çin'in gayrimenkul sektörü 2007'nin sonlarından itibaren hem fiyatlarda, hem de işlem hacimlerinde gerçekleşen keskin düşüşler ile sarsılmış ve bu durum inşaat faaliyetlerinde düşüşe neden olmuştur.

Hizmetler

Çin'in hizmet sektörü ekonomide görece küçük bir paya sahiptir. Hizmet sektörü 2007 yılında GSYİH'nin %40,1'ini oluşturmuştur (sanayi sektörünün oranı ise %48,6'dır). Hizmet sektörünün en önemli bileşeni bankacılık sektörüdür. Sektöre 2007 yılında toplam bankacılık varlıklarının %50'sine sahip olan 4 banka hakimdir. Resmi makamlar özellikle 1990'ların sonunda bankaları devlet işletmelerine kredi kullandırmaya zorlamaktaydılar. Bu durum, büyük borçların oluşmasına neden olmuştur. Bankalar hala kredi kullandırma kararlarında resmi müdahalelere maruz kalsalar da, müdahalelerinin boyutu azalmıştır. Hükümet ayrıca bazı kamu bankalarını fon enjeksiyonu ile yeniden yapılandırmıştır. Örneğin 2008 yılının sonunda 130 milyar RMB (19 milyar \$) enjeksiyon ile Çin Tarım Bankası buna örnek teşkil etmektedir.

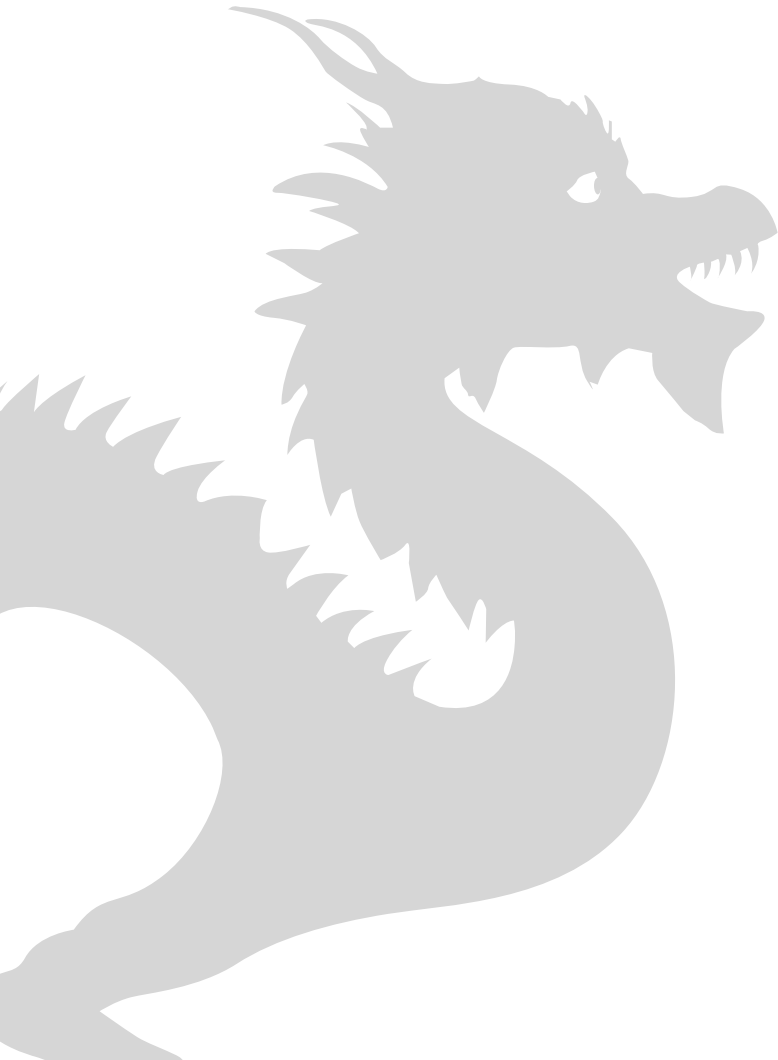
20. yüzyılın başlarında dünyanın 3'üncü borsası olan Shanghai Borsası, 31 yıllık aradan sonra 1990 yılında yeniden kurulmuştur. Kısa bir süre sonra güneyde bulunan Shenzhen şehrinde de bir borsa kurulmuştur. Çin'in hisse senedi piyasası henüz olgunlaşmamıştır. Aşırı yükselmelere ve daralmalara (2008 yılında olduğu gibi) dayanıksızdır ve değişen hükümet politikalarından etkilenebilmektedir. Hâlâ önemli yapısal problemler söz konusudur. En önemlisi hükümet hâlâ listelenen şirketlerin büyük çoğunluğunu kontrol etmektedir. Yabancıların yerli şirketlerin hisselerine yatırım yapmaları ve yerli yatırımcıların yurtdışında yatırım yapmaları sınırlandırılmıştır. Mevcut finansal araçlar ve yatırımcılar için yatırım tercihleri hala sınırlıdır. Finansal

liberalizasyon konusunda hükümet yavaş ilerleme kaydetmektedir. Resmi makamlar özellikle 1997-1998 yıllarındaki Asya krizi ve 2008 yılındaki küresel finansal kriz nedeniyle oldukça temkinli hareket etmektedir.

Çin oldukça hızla büyüyen bir perakende sektörüne sahiptir. Reform döneminde satışlar süratle artmıştır. Ancak yıllık nominal büyüme oranları değişiklik göstermektedir. 1994'te büyüme oranı %30,6 iken enflasyon trendlerinin yansıması olarak 2005 yılında %12,9'a düşmüştür. Toplam perakende satışları yıllık %16,7'lik büyüme ile 2007 yılında 8,9 trilyon RMB'ye ulaşmıştır. Perakende satışlardaki patlamalar kentsel ve kırsal kesimlerde yaşayan nüfusun gelirindeki artış ile desteklenmektedir.

Çin'in lojistik sektörü son yıllarda önemli değişiklikler geçirmiş ve ülke ekonomisinin önemli bir bileşeni haline gelmiştir. Daha önce yabancı yatırımcılar için yüzde 49 ile sınırlandırılan mülkiyet hakkı Dünya Ticaret Örgütü üyeliğinin ardından 2005 yılından itibaren kaldırılmış ve yabancı yatırımcılar yük taşımacılığı ve karayolu nakliyesi sektörlerinde yüzde yüz mülkiyet sahibi olma hakkını edinmişlerdir. Ancak sektör parçalanmış durumdadır ve yerel korumacı politikalar firmaların coğrafik erişimini engellemektedir. Bu yüzden Çin'deki lojistik maliyetleri birçok gelişmiş ülkeninkinden daha fazladır. Ancak yerel ve çokuluslu şirketler ulusal operasyonlarını arttırdıkça durum iyileşmektedir.

Çin, dünyanın en çok tercih edilen turistik yerlerden biridir ve 2007 yılında ülkeyi 54,7 milyon turist ziyaret etmiştir. Öte yandan Çin anakıta vatandaşları da son yıllarda özellikle Asya kıtası içerisinde yurtdışına turistik seyahat gerçekleştirmektedir. Çin vatandaşların deniz aşırı seyahatlerinde de son yıllarda artış yaşanmış, 1998 yılında 8,4 milyon olan seyahat sayısı 2007 yılında 41 milyona yükselmiştir. Deniz aşırı seyahatlerin artışında gelir artışı ve resmi tatillerin uzatılmasının da etkisi olmuştur ancak en büyük etken hükümetin vatandaşların yurtdışı seyahatlerine getirdiği kısıtlamaları azaltması olmuştur. 2007 yılı sonu itibarıyla Çin Hükümeti tarafından Türkiye'nin de bulunduğu 132 ülkeye Onaylanan Turistik Destinasyonu Statüsü verilmiştir. Böylece Çinli turistler bu destinasyonlara serbestçe turistik seyahat gerçekleştirebilmektedirler.

İSTİHDAM TRENDLERİ

İstihdam

	2003	2004	2005	2006	2007
İş Gücü (milyon)	776,3	783,6	790,1	795,3	800,7
İşsizlik Oranı (%)	10,3	9,9	9,7	9,5	9,2

Kaynak: Ulusal İstatistik Bürosu, Çin İstatistik Yıllığı 2008, Economist Intelligence Unit

Çin'in işsizlik istatistikleri güvenilir değildir ve bu nedenle, ülkenin resmi işsizlik seviyesi ve trendini gösteren resmi verilerinin değerlendirilmesi gerçek durumu yansıtmaktan uzaktır. 2003-2007 yıllarında gerçekleşen hızlı ekonomik büyüme sayesinde istihdam oranında artış yaşansa da, Çin'deki gerçek işsizlik oranının tahmin edilmesi neredeyse imkansızdır. 1990'lara kadar hükümet her vatandaşın en azından yaşamını sağlayacak bir işe yerleştirilmesi konusunda güvence vermekteydi. Ancak devlet işletmelerinin azalması ile hükümet 1996-2002 yılları arasında çalışanların üçte birini işten çıkarmak zorunda kalmıştır. Ancak işten çıkarılan kişilerin birçoğu resmi olarak işsiz sayılmadığı için resmi işsizlik oranında yalnızca küçük bir artış gerçekleşmiş gibi görünmektedir. Bu nedenle son 10 yılın başlarında işsizlik oranı epeyce az gösterilmiştir. Ancak zaman içerisinde işten çıkarılan çalışanlar iş buldukça veya çalışanların zamanla işgücü niteliğinden sayılmamaya başlamalarıyla sapma derecesi azalmıştır. Diğer bir sorun da resmi işsizlik istatistiklerinin yalnızca kent sakini olarak kayıtlı vatandaşları kapsamasıdır. Tahmini olarak 130 milyon göçmen işçi kırsal kesimlerden şehirlere göç etmiştir ancak bu vatandaşların şehirde yaşadıklarına dair resmi bir kayıt olmadığı için bu kişiler istatistiklerin kapsamına alınmamaktadır.

Fiyatlar ve Kazançlar (Yıllık Değişim-%)

	2003	2004	2005	2006	2007
Tüketici Fiyatları (ort.)	1,1	3,8	1,8	1,8	4,8
Ortalama Nominal Maaşlar	13,0	14,1	14,6	14,4	18,7
Ortalama Reel Maaşlar	11,8	9,9	12,6	12,4	13,3
Birim Çalışma Maliyetleri	3,7	4,7	5,7	6,1	12,1

Kaynak: Economist Intelligence Unit

Çin'in tüketici fiyat enflasyonu son yıllarda kırılgan olsa da, toplam enflasyon gelişmekte olan bir ülke için görece düşüktür. Kırılganlığın en büyük nedeni gıda fiyatlarının tüketici fiyat endeksinin büyük oranını oluşturmasıdır (birçok tahmin bu oranı %30'un üzerinde vermektedir). Gıda fiyatları, tahıl fiyatları büyük oranda hava koşullarına bağlı olduğu için kırılgandır. 2007 yılında tüketici fiyat enflasyonu Çin'de domuz çiftliklerinde görülen blue-ear hastalığının (domuz Çin'de başlıca gıda maddesidir) çıkmasıyla son 10 yılın en yüksek rakamı olan %4,8'e yükselmiştir. Gıda dışı fiyat enflasyonu oldukça düşüktür (çoğu zaman negatif değerlerdedir). Üretici fiyatları, tüketici fiyatlarına göre daha kırılgandır. Kazançlar, 1997 yılından itibaren her sene iki basamaklı rakamlar oranında artış göstermiş ancak muazzam üretkenlik kazanımları ile karşılaşmıştır.

Karşılaştırmalı Ekonomik Göstergeler, 2007

	China ^a	Hong Kong ^a	Taiwan ^a	South Korea ^a	Japan ^a
GSYİH (\$ milyar)	3.460,3 ^b	202,8	378,6	971,5	4.384,4
Kişi Başına GSYİH (\$)	2.619	29.057	16.708	19.829	34.400
Kişi Başına GSYİH (PPP-\$)	5.483	41.561	34.451	24.430	33.502
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort. - %)	4,8 ^b	2,0 ^b	1,8 ^b	2,5 ^b	0,0
Cari Hesap Dengesi (\$ milyar)	371,8	21,1	28,8	5,5	240,8
Cari Hesap Dengesi (GSYİH'ye oranı-%)	10,7	10,4	7,6	0,6	5,5
İhracat (FOB-\$ milyar)	1.220,0	342,6	243,6	379,0	698,2
İthalat (FOB-\$ milyar)	-904,6	-363,2	-216,9	-349,6	-561,5
Dış Borç (\$ milyar)	350,1	74,9	97,0	216,8	-
Debt-service Oranı (ödenmiş - %)	2,1	2,0	3,3	5,3	-

^a Economist Intelligence Unit Tahmini. ^b Gerçekleşen.
Kaynak: Economist Intelligence Unit. CountryData

DIŞ TİCARET

Cari Denge

Çin'in cari hesabı büyük oranda dış ticareti tarafından belirlenmektedir. Nitekim 2007 yılında dış ticaret, cari hesapta yer alan tüm işlemlerin %82'sini oluşturmuştur. İhracatta yaşanan patlama ve görece az olan ithalat talebi sayesinde oluşan ticaret fazlası (cari hesap bazında) son yıllarda epeyce artmış ve 2003 yılında 44,7 milyar \$'dan 2007 yılında 315 milyar \$'a yükselmiştir. Hizmetler hesabında açık yaşansa da transferler ve gelir hesaplarından fazla söz konusudur. Gelir hesabı fazlası 2008 Eylül sonunda 1,9 trilyon \$ olan döviz rezervlerinin getirilerinin neticesidir.

Çin'in 2001 yılının Aralık ayında DTÖ'ye girmesiyle 2002-2007 yılları arasında %29 yıllık ortalama büyüme oranı ile ihracatında önemli bir artış yaşanmıştır. Mal ihracatı 2007 yılında 1,2 trilyon \$'a ulaşmıştır. Son 20 yıldır ihracatta yaşanan iki haneli büyüme oranlarında yabancı sermayesi bulunan şirketlerin gerçekleştirdiği üretimin katkısı büyük olmuştur. 1992-2007 yılları arasında yabancı sermayesi bulunan şirketler tarafından gerçekleştirilen mal ihracatı 17,4 milyar \$'dan 696 milyar \$'a yükselmiştir (Çin'in toplam ihracatı içerisindeki payı ise %20'den %57'ye yükselmiştir). Buna karşılık devlet işletmeleri tarafından gerçekleştirilen ihracat, 2000 yılında %47'den 2007 yılında %18,5'e düşmüştür. Yerel özel girişimlerin ticaretteki rolü de artmaktadır. Bu firmaların (Gümrük İdaresi tarafından 'diğer' istatistik kategorisinde yer almaktadırlar) gerçekleştirdikleri ihracat, 2007 yılında %45 oranında artmış ve 215 milyar \$'a yükselmiştir (Çin'in toplam ihracatı içerisinde %20,6'lık bir payı oluşturmaktadır). Ayrıca bu şirketler net ihracatçılardır. Oysa devlet işletmeleri ihraç ettiklerinden fazlasını ithal etmektedirler.

Başlıca Ticaret Partnerleri (%)

	2003	2004	2005	2006	2007
İhracat (FOB)					
ABD	21,1	21,1	21,4	21,0	19,1
Hong Kong	17,4	17,0	16,3	16,0	15,1
Japonya	13,6	12,4	11,0	9,5	8,4
Güney Kore	4,6	4,7	4,6	4,6	4,6
İthalat (CIF)					
Japonya	18,0	16,8	15,2	14,0	14,0
Güney Kore	10,5	11,1	11,6	11,3	10,9
Tayvan	12,0	11,5	11,3	11,0	10,6
ABD	8,2	8,0	7,4	7,5	7,3

Kaynak: Çin Gümrük İdaresi

2007 yılında toplam ihracatın % 19'unun gerçekleştiği ABD, Çin'in en büyük ihracat pazarıdır. ABD dışında Çin'in ihracat pazarlarını 3 Asya ekonomisi oluşturmaktadır: Hong Kong (Çin'den ithal ettiği malların çoğunu OECD ülkelerine satmaktadır), Japonya ve Güney Kore. Yabancı sermayesi bulunan şirketlerin diğer Asya ekonomilerindeki firmalar ile bağlantısının bir sonucu olarak Asya içi ticaret 2007 yılında Çin'in toplam ticaretinin %55'ini oluşturmuştur. Japonya, önemli bir ihracat pazarı olmanın yanında 2007 yılında %14'lük oran ile açık ara ile Çin'in büyük ithalat partneridir. İkinci ve üçüncü en büyük tedarikçiler sırasıyla Güney Kore ve Tayvan'dır. Güney Kore son yıllarda hem ihracat hem de ithalat konusunda önemli bir partner haline gelmiştir. Mayıs 2004'te 10 ülkenin daha AB'ye üye olması ile AB topluluğu o yıl ABD ve Japonya'yı geçerek en büyük ticaret ortağı olmuştur.

Başlıca Ticaret Partnerleri (%)

İhracat (FOB)	2003	2004	2005	2006	2007
ABD	21,1	21,1	21,4	21,0	19,1
Hong Kong	17,4	17,0	16,3	16,0	15,1
Japonya	13,6	12,4	11,0	9,5	8,4
Güney Kore	4,6	4,7	4,6	4,6	4,6
İthalat (CIF)					
Japonya	18,0	16,8	15,2	14,0	14,0
Güney Kore	10,5	11,1	11,6	11,3	10,9
Tayvan	12,0	11,5	11,3	11,0	10,6
ABD	8,2	8,0	7,4	7,5	7,3

Kaynak: Çin Gümrük İdaresi

Yabancı Yatırımcı

Çin'in yurtdışı yatırımları merkezi hükümetin yönlendirmesi ile 2004'ten sonra artış trendine girmiş ve çok sayıda firma yurtdışında yatırım yapmaya başlamıştır. Bu firmalar otomotivden bilgisayara ve finansa birçok sektörde faaliyet göstermektedir (Çinli bilgisayar üreticisi Lenovo'nun 2005 yılında 1,7 milyar \$ karşılığında IBM'in PC bölümünü satın alması yüksek profilli satınalmalara ilk örnektir). Çinli firmalar ayrıca birçok yabancı enerji firmasından hisse almaktadır (Çin Ulusal Petrol'ün 2005 yılında 4,2 milyar \$ karşılığında Kanadalı PetroKazakhstan'ı alması). İlgi çeken diğer bir sektör de finansal hizmetler sektörüdür. Ekim 2007'de Çin Ticaret Bankası'nın 5,5 milyar \$ karşılığında Güney Afrika Standard Bank'ın %20 hissesini satın alması Çin'in şu ana kadar finans alanında gerçekleştirdiği en büyük satın almadır.

Çin'in yeni oluşturulan bağımsız varlık fonu Çin Yatırım Kuruluşu (CIC), oldukça aktiftir. Ancak devletin sahip olduğu Çin firmalarının yurtdışında satın almaları ABD ve bazı AB ülkelerinde stratejik anlamda tedirginlikle karşılanmaktadır. 2005 yılında Çin Offshore Oil (CMOOC)'nin ABD'li enerji firması Unocal'ı alma girişimlerinin başarısızlık ile sonuçlanması bu duruma örnek teşkil etmektedir. Bu kaygıları yatıştırmak için CIC son dönemde görece olarak daha küçük firmaların satın alımlarına odaklanmıştır. Bugüne kadar CIC tarafından gerçekleştirilen en büyük iki satın alma ABD'li özel sermaye şirketi Blackstone'un 3 milyar \$ karşılığında %10 hissesinin ve ABD'li yatırım bankası Morgan Stanley'in 5 milyar \$ karşılığında %9,9 hissesinin satın alınmasıdır. Küresel finansal kriz sebebiyle bu iki yatırım da (ve Çinli firmalar tarafından 2007-2008 yıllarında gerçekleştirilen birçok diğer satın alma) kağıt üzerinde büyük paralar kaybetmişlerdir.

Yine de sermaye ihracı doğrudan yabancı yatırım girişinin yanında çok düşük kalmaktadır. Yatırım girişinin tam miktarı ile ilgili karışıklık söz konusudur. Zira resmi rakamlar anavatana geri dönen sermayeyi de kapsamaktadır (yerel şirketler ve bireyler yabancı yatırımcılara sunulan teşviklerden yararlanmak için sermayelerini yurtdışına çıkarıp tekrar ülke içine sokabilmektedirler.) DYY rakamları bu uygulamalardan etkilense de gerçek DYY girişi yine de oldukça fazladır. Resmi rakamlara göre 1990'ların sonunda DYY girişi yıllık 40 milyar civarında gerçekleşmiştir. 2006-2006 yıllarında bu rakam 65 milyar \$'a yükselmiş, 2007 yılında ise 138 milyar \$ dolar olarak gerçekleşmiştir. Böylece Çin, yükselen ekonomiler arasında en çok DYY alan ülke haline gelmiştir. DYY ile ihracata yönelik üretimden çok iç piyasaya satış veya yerel firmaların devralınması hedeflenmektedir.

Ödemeler Dengesi (Milyon \$)

İhracat (FOB)	2003	2004	2005	2006	2007
Cari Hesap Dengesi	45.875	68.659	160.818	249.866	371.833
Ticaret Dengesi	44.652	58.982	134.189	17.746	315.381
Mal İhracatı	438.270	593.393	762.484	969.682	1.220.000
Mal İthalatı	393.618	534.410	628.295	751.936	904.618
Hizmetler Dengesi	-8.573	-9.699	-9.391	-8.834	-7.905
Gelir Dengesi	-7.838	-3.523	10.635	11.755	25.688
Cari Transferler Dengesi	17.634	22.898	25.385	29.199	36.668
Sermaye Hesabı Dengesi	52.774	110.729	58.862	6.017	70.410
Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	47.07	754.936	79.127	78.095	138.413
Doğrudan Yabancı Yatırım Çıkışı	152	-1.805	-11.306	-17.830	-16.995
Portfolyo Yatırımları Girişi	8.444	13.203	21.224	42.861	20.996
Portfolyo Yatırımları Çıkışı	2.983	6.486	-26.157	-110.419	-2.324
Diğer Finansal Yatırımlar	-5.882	37.908	-4.026	13.309	-69.680
Net Hata ve Noksan	18.422	27.045	-16.766	-12.877	16.349
Rezervlerde Değişim*	-117.023	-206.364	-207.016	-247.025	-461.691

*Negatif rakam döviz rezervlerindeki artışı göstermektedir.

Kaynak: Devlet Döviz İdaresi

Eyaletler

Yönetimsel sebeplerle Çin 22 eyalete, 5 özerk bölgeye ve dört belediyeye ayrılmıştır. Eyaletler kuramsal olarak Çin Halk Cumhuriyeti merkezî hükümetine bağlıdır ancak özellikle ekonomik politikada uygulamada eyalet yetkililerinin geniş yetkileri bulunmaktadır. En kalabalık nüfusa sahip eyalet olan Henan'da 2007 yılı itibariyle 93.6 milyon kişinin yaşadığı kaydedilmektedir. Öte yandan nüfusun en seyrek olduğu Tibet'te ise, yine aynı yıl yapılan sayımlara göre 2.8 milyon kişi ikamet etmektedir. Eyaletlerin sınırlarına en son 1997 yılında değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklik çerçevesinde Chongqing, bir zamanlar en kalabalık eyalet olan Sichuan'dan ayrılmış; belediye olmuştur. Diğer üç belediye Pekin, Şangay ve Tianjin'dedir. Özerk bölgelerin tam anlamıyla özerk hareket edebildiklerini söylemek mümkün değildir.

Eyaletlerin çoğu il düzeyi şehirlere bölünmüştür ve başka bir ikinci düzey idari yapı içermez. 22 eyalet ve 5 özerk bölgenin içinde yalnızca 3 eyalet (Yunnan, Guizhou, Qinghai) ve 2 özerk bölgede (Sincan Uygur Özerk Bölgesi, Tibet Özerk Bölgesi) üçten fazla il düzeyi şehir olmayan, ikinci düzey ya da il düzeyi idari bölüm bulunur. Günümüzde iller çoğunlukla Sincan Uygur Özerk Bölgesi ve Tibet Özerk Bölgesi'nde bulunur.

Çin Halk Cumhuriyeti Anayasası'na göre Çin'deki idari yapı esas olarak şöyle düzenlenmiştir: Tüm ülke eyaletlere, özerk bölgelere ve doğrudan doğruya merkeze bağlı şehirlere, eyaletler ve özerk bölgeler, özerk illere, ilçelere, özerk ilçelere ve şehirlere, ilçeler, özerk ilçeler ve şehirlere, nahiyelere, azınlık etnik grupların toplu halde yaşadıkları nahiyelere ve kasabalara ayrılmıştır.

Özerk bölgeler, özerk iller ve özerk ilçeler, azınlık etnik grupların özerklik uyguladıkları mahallelerdir. Devlet gerekli gördüğü zaman özel idari bölgeler kurabilir. Bunların yanı sıra Hong Kong ve Macau da Özel yönetim Bölgeleri adı altında Çin'e bağlıdır. Bu iki bölge Çin'in geri kalanından ayrı olarak yönetilen, farklı yasal sistemleri olan bölgelerdir. Buna karşılık Hong Kong ve Macau'nun dış ilişkileri ve savunması merkezi hükümete bağlıdır.

Bölgesel Trendler

Reform döneminin başından beri ekonomik büyüme Çin'in doğu kıyılarında daha hızlı gerçekleşmiştir. 1980'ler boyunca ve 1990'ların başında en yüksek büyüme oranlarından bazıları komşu Hong Kong'tan gelen artan sermaye akışı, teknoloji ve girişimci becerisine bağlı olarak güneyde bulunan Guangdong ve Pearl Nehri Deltası'nda yaşanmıştır. Ancak 2000'lerin başından itibaren Shanghai, Jiangsu ve Zhejiang şehirlerini kapsayan Yangtze Nehri Deltası Guangdong'a yetişmiştir.

2007 yılı itibariyle Jiangsu, Zhejiang ve Shanghai Çin'in ihracatının %39,1'ini gerçekleştirirken, toplam doğrudan yabancı yatırımın (DDY) %38,2'sine evsahipliği yapmıştır. Guangdong ise aynı yıl itibariyle toplam ihracatın %30,3'ünü gerçekleştirirken toplam DDY'nin %18,4'ünü almıştır. Çin'in kıyı bölgelerinde yaşanan ihracat artışı büyük ölçüde Tayvan ve Hong Kong gibi ülkelerde bulunan Çinlilerin artan yatırımlarının sonucudur. Tayvan'dan gelen şirketlerin Çin'de 1990 yılından beri 100 milyar doların üzerinde yatırım yaptığı tahmin edilmektedir.

Bütün bu gelişmelere rağmen, iç bölgeler ve özellikle batı illeri geride kalmıştır. Servetin çok az bir kısmı kıyı bölgelerden diğer bölgelere gelebilmiştir. Bu bölgelerden gelen on milyonlarca işçi doğu kesimde çalışmakta ve kazandıkları parayı memleketlerindeki evlerine göndermektedir. Çin'in orta ve batı kısımlarına yerli ve yabancı yatırım çekmeyi hedefleyen en önemli adım 1997 yılında atılmış, 11. 5 Yıllık Kalkınma Planı'nda (2006-2010) bölgesel farklılıklar öncelik olarak nitelendirilmiştir. Ancak yatırımcıyı iç bölgelere çeken asıl etkenler bu bölgelerde tüketici piyasalarının doğuşu ve kıyı bölgelerde artan maliyetler olmuştur. Yine de zayıf insan kaynakları ve fiziki altyapı bu bölgelerdeki ekonomik büyümenin önünde engel teşkil etmektedir. 2007 yılında iç bölgelerde gerçekleşen DYY'nin oranı bir hayli düşüktür.

EKONOMİK ANLAMDA ÖNE ÇIKAN BELLİ BAŞLI EYALETLER

GUANDONG

Eyalet'in GSYİH'sı 2007 yılında 14.5% artarak 3.108 milyar RMB olmuştur. Bu GSYİH ile Taiwan, Singapur ve Hong Kong'u geride bırakmıştır. 2008 sonu itibariyle bu rakamın 3.570 milyar RMB'ye ulaşması ve Çin Eyaletleri içindeki ilk sırasını koruması beklenmektedir. Guangdong, Çin'in toplam GSYİH'sının, %12.5'ini üretmektedir.

Guangdong içindeki Pearl River Delta (Guangzhou ve Shenzhen şehirlerini de içeren) Bölge'nin toplam GSYİH'sının yaklaşık %80'ini üretmektedir. Guangdong, Taiwan ve Hong Kong'a yakınlığı nedeniyle bu bölgeler için bir ithalat merkezi konumundadır. Hafif sanayi konusunda çok güçlü olan Bölge, ağır sanayi ve yüksek teknoloji üretimine doğru kaymaktadır. Ağır sanayinin toplam sanayi üretimindeki payı 2000'de %47 iken 2007'de % 61'e çıkmıştır. Yüksek teknolojinin üretim değeri ise 2000 yılından bu yana 5 kat artarak 1.475 milyar RMN'ye ulaşmıştır.

Sanayi üretiminin yanında hizmet sektörü de Eyalet'te son derece güçlüdür ve GSYİH'nın %43.3'ünü oluşturmaktadır. 11. beş yıllık planda Eyalet için biçilen rol bölgenin finansal, lojistik ve alışveriş merkezi olmasıdır. Bu doğrultuda önümüzdeki dönemde bölgede toptan ve perakende ticaret sektörlerinin yanında lojistik, finans, fuarcılık ve firma hizmetleri sektörlerinin gelişmesi beklenebilir.

Turizm, eyaletin güçlü olduğu diğer bir alandır. 2007 yılında gelen denizaşırı yabancı turist sayısı 23.3 milyon; yerli turist sayısı ise 122 milyondur.

2007 sonu itibariyle Guangdong Çin'e yapılan yatırımın %20.5'ini çekmektedir. 2007 yılında Bölge'nin aldığı yabancı yatırım 17.1 milyar dolardır. Guangdong'daki yabancı yatırımcılar en çok üretim sektöründe yoğunlaşmaktadır. Bilgisayar aksesuarları, bilgisayar, biyolojik ürünler, mekanik ve elektrikli aletler, kimya, hazır giyim ve oyuncak üretimi gibi sektörler en fazla yatırım çeken sektörlerdir. IBM, Intel, Hitachi, Samsung, Nokia, Sony, General Electric, P&G, Amway, ICI, Ericsson, Siemens, Panasonic, Bosch, Toshiba, Sanyo, Nestle, Pepsi, Coca-Cola, Toyota ve Mitsubishi Eyalet'e yatırım yapan büyük şirketlerden bazılarıdır. Önümüzdeki dönemde yabancı yatırımların hizmet sektöründe yoğunlaşması beklenmektedir.

Guangdong'un ihracatı Çin eyaletleri içinde ilk sıradadır ve ülkenin tüm ihracatının %30.3'üne denk gelmektedir. En önemli ihraç ürünleri elektrik ve elektronik aletler, bilgisayar ve iletişim teknolojisi ve makine ve ekipmanlardır. 2007 yılında guangdong Çin'in tüm ithalatının %27.7'sini oluşturmaktadır. Bir üretim merkezi olması dolayısıyla Guangdong, büyük miktarda sermaye malları ve ara malları üretmektedir.

En önemli ithal malları elektrik ve elektronik ürünleri, bilgisayar ve iletişim teknolojisi ürünleridir.

Eyalet'in tüketici piyasası Çin'deki en büyük tüketici piyasasıdır ve Çin tüketici malları perakende satışlarının %12'si Guangdong'da gerçekleşmektedir. Guangdong'daki ortalama kişi başına gelir 4.400 dolar seviyesindeyken Shenzhen'de bu rakam 10.000 dolara yükselmektedir. Bilgi Teknolojileri, elektrik ve elektronik eyalette öne çıkan sektörlerdendir. Guangzhou, Zhuhai ve Foshan bölgesinde de kişi başına gelir 10000 dolara yaklaşmaktadır. Yükselen gelir seviyesi ve ekonomik yeniden yapılanma nedeniyle tüketici harcamalarının yapısı da değişmiş ve yiyeceğin payı azalarak ulaşım, iletişim, eğitim ve kültürel aktivitelerin payı artmıştır. Eyalette alışveriş merkezi kavramı yerleştirilmeye çalışılmaktadır ve entegre alışveriş ve eğlence merkezlerinin yapımı devam etmektedir.

Guangdong 2005 yılından bu yana en fazla patent başvurusu yapılan Eyalettir. Son beş yıl

içinde altyapıya 583.5 milyar RMB yatırım yapılmış olup telekomünikasyon, ulaşım ve elektrik altyapısının iyileştirilmesine yönelik 292 projeden 197'si tamamlanmıştır.

Başlıca Şehirlerin Ekonomik Göstergeleri

Şehirler	Gsyih (milyar RMB)	Kişi Başına Gelir (RMB)	Sanayi Üretimi (milyar RMB)	Perakende Satışları (milyar RMB)	İhracat (milyon dolar)
Guangzhou	710.9	71.808	241.1	259.5	37.9
Shenzen	680.2	79.645	329.9	191.5	168.5
Zhuhai	89.6	61.693	47.5	30.1	18.5
Foshan	360.5	61.199	233.2	94.7	26.2
Huizhou	110.5	41.044	50.3	35.4	14.6
Dongguan	315.2	46.027	143.1	69.6	60.2
Zhongshan	123.8	49.488	82.5	39.6	17.3
Jiangmen	110.7	37.779	57.6	40.9	8.7
Zhaiqing	59.3	35.695	16.8	19.7	2.2

Kaynak: Guangdong Statistical Yearbook 2008

JIANGSU

2,574 milyar RMB'lik GSYİH ile Jiangsu, Guangdong ve Shandong'dan sonra GSYİH açısından Çin'in 3. büyük bölgesidir. Kişi başına gelir yaklaşık 34.000 RMB dolayındadır. Jiangsu'nun GSYİH'sının Çin'in GSYİH'nın %10.3'ünü oluşturmaktadır. Güneydeki Yangtze Irmağı Bölgesi, GSYİH'daki %62'lik payı ile Jiangsu'nun ekonomik çekirdeğini oluşturur. Jiangsu'nun diğer eyaletlerden farklı olarak güçlü bir özel sektöre sahiptir. Tarihsel olarak hafif sanayide güçlü olan Bölge, 1993 yılından itibaren ağır sanayide öne çıkmaya başlamıştır. En önemli sanayi dalları olan elektronik, telekomünikasyon, kimya, makine, metalurji ve tekstil toplam GSYİH'nın %61'ini oluşturmaktadır. Jiangsu bilgi teknolojileri alanında önemli bir üretim merkezi haline gelmiştir.

Bölge'nin en büyük ihracat sektörü elektrondur. Diğer elektronik ürünler ihracatta ikinci, tekstil ise üçüncü sırada yer almaktadır. En fazla ithal ettiği ürünler ise elektronik aletler, ekipman ve aksesuarları, makineler ve organik kimyasallardır.

2007 yılında Bölge'ye yapılan doğrudan yabancı yatırım 21.9 milyar dolardır ve bu yatırımların % 72.2'si başta telekomünikasyon, bilgisayar, makina, kimya ve tekstil üretimi başta olmak üzere üretim alanındadır. Bölgeye yatırım yapan firmalar genellikle joint venture'ı tercih etmektedir.

Jiangsu, Guangdong ve Shandong'dan sonra Çin'deki 3. en büyük tüketici pazarıdır. Kişi başına gelir 33.928 RMB'dir. Tüketici mallarının perakende satışları Çin pazarındaki perakende satışların yaklaşık %9'una karşılık gelmektedir. Wal-mart, Metro, OBI, Carrefour, B&Q, Auchan, China Resources Bölge'ye yatırım yapan perakende firmalarından en önemlileridir.

Jiangsu, 2007 yılında 5.1 milyon deniz aşırı ve 232 milyon yerli turist alan önemli bir turist destinasyonudur. Bölge'de 21 tane çok önemli turistik merkez (China Excellent Turizm City) bulunmaktadır.

Başlıca Şehirlerin Ekonomik Göstergeleri

Şehirler	Gsyih (milyar RMB)	Kişi Başına Gelir (RMB)	Sanayi Üretimi (milyar RMB)	Perakende Satışları (milyar RMB)	İhracat (milyon dolar)
Suzhou	229.5	98 620	474.4	58.1	61.2
Wuxi	216.3	92 385	442.2	72.8	21.5
Nanjing	301.6	56 953	538.8	129.6	20.7
Zhenjiang	53.5	52 054	94.6	15.9	2.3
Changzhou	142.0	63 502	339.9	45.5	8.8

Kaynak: Jiangsu Statistical Yearbook 2008

FUJIAN

Bölge'nin GSYİH'sı 2007 yılında 925 milyar RMB ve kişi başına milli gelir yaklaşık 26.000 RMB tutarında gerçekleşmiştir. Fujian'ın güneydoğu bölgesinde bulunan 5 şehir Fujian'ın GSYİH'sında %76 oranında pay sahibi olan en önemli ekonomik bölgesidir. Tarım önemini korusa da GSYİH içindeki payı giderek düşmektedir. Sanayi yapısında hafif (%48) ve ağır (%52) sanayiler hemen hemen eşit pay sahibidir. Üretimde öne çıkan sektörler ise telekomünikasyon, bilgisayar ve diğer elektronik aletler (%10), elektrik ve ısı enerjisi üretimi (%7.4), mineraller (% 7.3), deri ve kürk ürünleri (%7.4), hazır giyim ve ayakkabı (%6.2), tekstil (%5.6), elektrikli aletler (%4.4) ve gıda ürünleridir (%3.9).

Fujian turizm açısından da önemli merkezlere sahiptir. Bölge, 2007 yılında 80 milyon yerli ve 2.7 milyon deniz aşırı turist almıştır.

En önemli ihraç malları mekanik ve elektrikli aletler, otomatik data analizi ekipmanları, yiyecek, aksesuar ve ayakkabıdır. En önemli ithal malları ise mekanik ve elektrikli ürünler, LCD televizyonlar ve entegre devredir.

Kodak, Dell, Boeing, Nokia, Siemens, GE, TDK, ABB ve Panasonic gibi büyük firmaların Fujian'da yatırımı bulunmaktadır. Bölgeye yapılan yatırımlar giderek daha fazla altyapı, tarım, sermaye ve teknoloji yoğun projeler ve toptan-perakende ticaret ve yiyecek-içecek sağlama sektörlerine yönelmektedir. 2007 yılında Bölge'ye giren yatırım miktarı % 42 gibi büyük bir artışla 4 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tüketici pazarı hızla büyümektedir. Pazarın büyüklüğü 2007 yılında %18'lik büyüme ile yaklaşık 319 milyar RMB'ye; kentlerde yıllık harcanabilir kişi başına hanehalkı geliri % 12.7 artarak 15.505 RMB'ye ulaşmıştır.

Başlıca Şehirlerin Ekonomik Göstergeleri

Şehirler	Gsyih (milyar RMB)	Kişi Başına Gelir (RMB)	Sanayi Üretimi (milyar RMB)	Perakende Satışları (milyar RMB)	İhracat (milyon dolar)
Fuzhou	197.5	29.515	275.2	94.1	12,310
Quanzhou	228.4	29.601	341.7	75.6	4,981
Xiamen	138.8	56.188	275.2	36.2	25,555
Zhangzhou	85.5	18.072	99.9	30.2	3,417
Putian	51.2	18.113	62.7	17.3	1,555

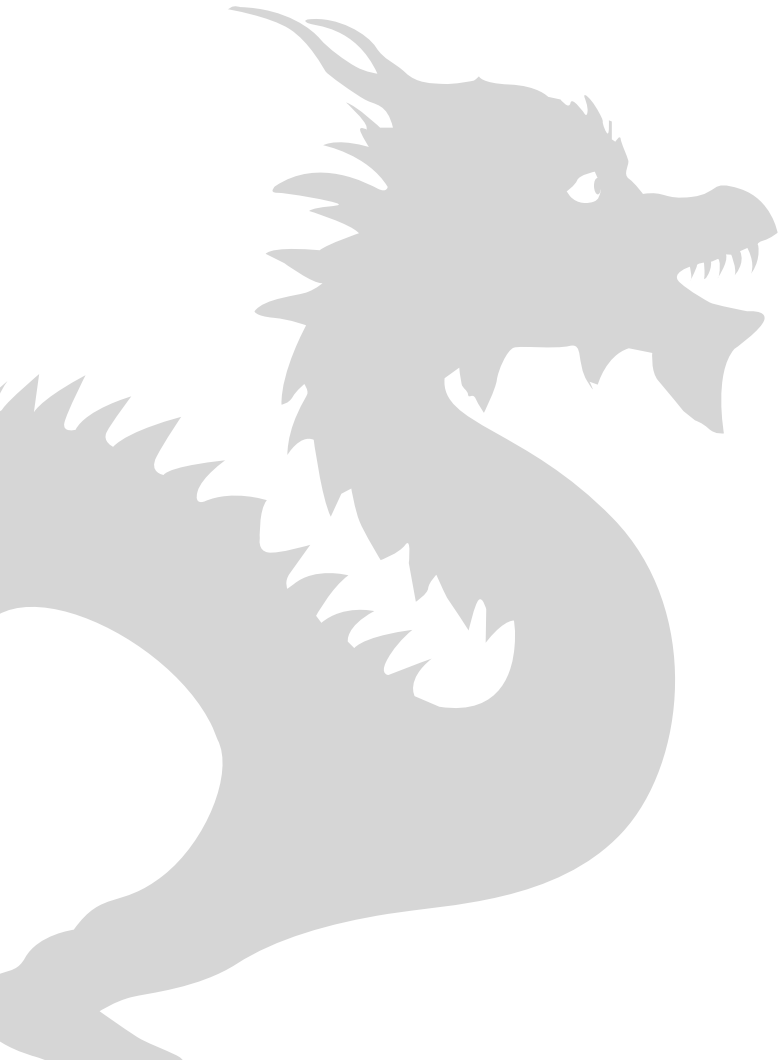
Kaynak: Fujian Statistical Yearbook 2008

SHANGHAI

Shanghai, Çin'in 4 özerk belediyesinden biri ve geleneksel olarak Çin'in ticaret ve finans merkezidir. Bölge'nin GSYİH'sı 2007 yılında % 14.3 büyüyerek 1.219 milyar RMB; kişi başına gelir ise %11 büyüyerek 66.367 RMB olarak gerçekleşmiştir. Shanghai, Çin'in en büyük, dünyanın ise üçüncü büyük konteynır limanına sahiptir. Yangshan Uluslararası Derin Su Limanı yapım aşmasındadır. 11. Beş Yıllık Program uyarınca Shanghai'nın, finans, ticaret, ve gemicilik alanlarında uluslararası bir merkez olması öngörülmektedir. 2010 yılında World Expo'yu ağırlamaya hazırlanan Shanghai 18 milyar inşaat sektörüne olmak üzere toplam 28.6 milyar RMB tutarında yatırım yapmaya hazırlanmaktadır. 2007 yılında Shanghai'nın GSYİH'sının %52.6'sı hizmet sektörü tarafından üretilmektedir. Finansal hizmetler, perakende-toptan ticaret ve gayrimenkul sektörleri Bölge'nin lokomotif sektörleridir. Bundan sonrası için ise lojistik ve kültür endüstrileri Shanghai'nın odaklanmak istediği diğer sektörlerdendir.

Hizmet sektörüne yoğunlaşmasına rağmen Shanghai, Çin'in ağır sanayi sektöründe önemli rol oynamaktadır. Özellikle çelik, otomotiv, otomotiv yan sanayi, ethylene, plastik, mikrobilgisayar ve cep telefonu üretimi Shyanghai'da öne çıkan sektörlerdendir. Elektronik üretimi toplam sanayi üretiminin yaklaşık % 26'sını oluşturmaktadır. Bunu %11.3 ile petrokimya ve kimya sektörü takip etmektedir. Shanghai'nın son dönemde gerçekleştirdiği sanayi dönüşümünün sonucunda tekstil ve ağır ekipman üretimi gibi düşük katma değerli sektörlerin sanayi üretimi içindeki payı düşerken; bilgisayar, ofis aletleri, telekomünikasyon ekipmanı, entegre devre üretimi gibi yüksek katma değerli yüksek teknoloji sektörlerinin sanayi üretimi içindeki payı artmaktadır.

Tüm bunların yanı sıra, Shanghai çok önemli bir turist destinasyonudur. Şehre, 2010 Shanghai World Expo sırasında 75 milyon yabancı ziyaretçi beklenmektedir.

Bölge'nin en önemli ihraç ürünleri makine, nakil araçları ve hammaddedir. En önemli ithal maddeleri ise yine makina ve nakil araçları, hammadde ve kimyasallardır.

Shanghai 2007 yılında çektiği 7.9 milyar dolarlık yabancı doğrudan yatırım ile çok önemli bir yatırım üssüdür. 2007'de Çin'e gelen toplam yabancı yatırımın %9.5'u Shanghai'e gitmiştir. Dünyadaki 500 önemli şirketten 300'ünün Shanghai'da yatırımı bulunmaktadır. Bu bölgedeki doğrudan yabancı yatırımların büyük kısmı ticaret, lojistik, reklam ve finansal hizmetler başta olmak üzere hizmet sektöründe yoğunlaşmaktadır.

Shanghai anakaradaki en büyük tüketici pazarına sahiptir ve bölgedeki perakende sektörü hızla gelişmeye devam etmektedir. Bölgedeki yıllık harcanabilir kişi başına hanehalkı geliri 2007 itibarıyla bir önceki yıla göre %14.3 artarak 23,623 RMB olarak gerçekleşmiştir.

SICHUAN

Sichuan'ın GSYİH'sı 2007 yılında %14.2 büyüyerek 1.050 milyar RMB; kişi başına gelir ise yaklaşık %15 büyüyerek 12,893 RMB olarak gerçekleşmiştir.

Sichuan, yeraltı kaynakları konusunda son derece zengindir. Bölge, aynı zamanda Çin'in en gelişmiş tarım sektörüne sahip bulunmaktadır. Bölgede en fazla üretilen ürünler pirinç, buğday, kolza, narenciye, şeftali, şeker kamışı, tatlı patatestir. Tarım GSYİH'da önemli bir yer teşkil etse de Bölge, güneybatı Çin'in en gelişmiş sanayi yapısına sahip bulunmaktadır. Kömür, enerji, demir-çelik en önemli sektörlerdir. Bunların yanında, inşaat malzemeleri, ağaç işleme, ipek üretimi ve gıda sanayi de öne çıkmaktadır. Şu anda başat sektörler arasında olmasa da Sichuan'ın yüksek teknoloji sanayi hızla gelişmektedir. Bölgede yeni kurulan Yüksek Teknoloji Geliştirme Merkezleri Microsoft, Intel, Cisco, IBM ve Motorola gibi şirketlerin burada Araştırma Geliştirme Merkezleri kurmasına olanak sağlamıştır.

Doğu ve güney'deki eyaletlerle kıyaslandığında bu doğrudan yabancı yatırım miktarı az görünmekle birlikte Batı eyaletleri içinde Sichuan en fazla doğrudan yabancı yatırım çeken bölgedir. 2006 yılı sonu itibarıyla Fortune 500 içindeki 125 şirket Sichuan'da yatırım yapmıştır. 2007 yılı itibarıyla Sichuan'a giren doğrudan yabancı yatırım 1.5 milyar dolardır.

Sichuan pandaların anavatanı olması dolayısıyla büyük bir turizm potansiyeline sahiptir. Bölge'de dünya mirası listesine dahil olan dört adet doğal park bulunmaktadır. Bunun haricinde de pek çok doğal güzelliğe evsahipliği yapan Bölge'ye 2007 yılında gelen yerli turist sayısı 185.7 ve deniz aşırı turist sayısı ise 1.7 milyondur.

Sichuan'ın en önemli ihraç maddeleri makina ve elektrikli aletler, video ve audio gereçleri, tekstil makineleri ve ürünleri ve maden cevherleridir. En önemli ithal maddeleri ise makina ve elektrikli aletler, video ve audio gereçleri, ulaşım araçları ve minerallerdir.

Sichuan, Batı Çin'in en büyük tüketici pazarına sahiptir. Bölgedeki yıllık harcanabilir kişi başına hanehalkı geliri 2007 itibarıyla bir önceki yıla göre %18.7 artarak 11,098 RMB olarak gerçekleşmiştir.

Başlıca Şehirlerin Ekonomik Göstergeleri

Şehirler	Gsyih (milyar RMB)	Kişi Başına Gelir (RMB)	Sanayi Üretimi (milyar RMB)	Perakende Satışları (milyar RMB)	İhracat (milyon dolar)
Chengdu	332.4	26.525	307.1	135.7	
Zigong	39.4	14.166	49.1	14.2	
Panzhihua	34.5	30.251	51.5	8.3	
Deyang	64.8	17.789	89.3	19.3	
Mianyang	67.4	13.640	74.2	24.4	
Leshan	45.3	13.475	57.6	16.2	
Yibin	52.9	11.874	56.3	17.6	

Kaynak: Sichuan Statistical Yearbook 2008

CHONGQING

Çin'in en genç ve en büyük özerk bölgesi olan Chongqing'in 2007 yılı GSYİH'sı %15.6'lık büyüme ile 412.3 milyar RMB olarak gerçekleşmiştir. Bölgenin kişi başına geliri ise 14.660 RMB'dir. Bölge, Çin'in en eski ağır sanayi -otomotiv, savunma sanayi, demir-çelik ve alüminyum sektörleri- merkezlerindendir. 2007 yılı itibarıyla ağır sanayi, tüm sanayi üretiminin %66'sını oluşturmaktadır.

Bölge'nin en önemli ihraç maddeleri mekanik ve elektrikli aletler, motosiklet ve diğer motorlu taşıtlardır. En önemli ithal maddeleri ise mekanik ve elektrikli aletler, motorlu taşıtlar ve yüksek teknoloji ürünleridir.

Bölgeye birçok çokuluslu şirket yatırım yapmıştır ve özellikle 2007 yılında yabancı yatırım tutarı neredeyse ikiye katlanarak 1.085 olarak gerçekleşmiştir. Chongqing'in yabancı yatırımı özellikle desteklediği sektörler ise Çin ilacı, sayısal takım tezgahı, yüksek teknoloji, bankacılık ve sigortadır.

Bölge'yi 2007 yılında 762 bin deniz aşırı ve 80 milyon yerli turist almıştır.

Chongqing'in tüketici pazarı giderek büyümektedir. Bölgedeki yıllık harcanabilir kişi başına hanehalkı geliri 2007 itibarıyla bir önceki yıla göre %18.5 artarak 13,715 RMB olarak gerçekleşmiştir. Tüketici ürünlerindeki perakende satışlar %18.4 artarak 166 milyar RMB'ye ulaşmıştır.

HUBEI

Bölge'nin GSYİH'sı 923 milyar RMB ve kişi başına geliri ise 16.206 RMB'dir. Hubei'nin içinde bulunan Jiangnan ovası Çin'in en önemli tarım (buğday, pamuk, sebze, yağveren bitkiler) ve aquaculture (tuzlu ve tatlı suda bitki ve kabuklu/kabuksuz deniz hayvanları yetiştirme) merkezidir. Ayrıca bölge Fosfat, tuz, silis, lal taşı vb. mineraller bakımından da çok zengindir. Hubei'nin başkenti olan Wuhan geleneksel olarak orta Çin'in ticaret merkezidir ve şu anda da Yangtze Nehri kıyısındaki en önemli ticaret, dağıtım ve nakliye merkezidir.

11. Beş Yıllık Plan'da Bölge'nin otomotiv, çelik ve petrokimya gibi geleneksel sektörlerin yanı sıra telekom, biyoteknoloji ve optik elektronik sektörlerine yoğunlaşması amaçlanmaktadır. Hubei özellikle önemli bir otomotiv üretim merkezidir. 2007'de otomobil üretimi 773.800'e ulaşmıştır. Bölge'de otomotiv üretimine bağlı olarak yüzlerce tedarikçiyi içeren bir otomotiv yan sanayi de oluşmuş durumdadır. Tekstil ve hazır giyim sektörünün tüm alt sektörlerini

Hubei'de bulmak mümkündür: Tekstil sektörü başarılı bir dönüşüm süreci geçirerek giysi üretiminden çok çeşitli ara ürün üretimine yoğunlaşmıştır.

Hubei'nin sahip olduğu büyük hidroelektrik üretme kapasitesi sayesinde bölge bir ağır sanayi üretim merkezi olma yolunda hızla ilerlemektedir. Metalurji, otomobil, kimya, inşaat malzemeleri, gıda, makina, tekstil, elektronik ve gemi inşaatı önemli sanayi sektörleridir. Ayrıca Bölge, demir-çelik üretim zinciri içindeki pek çok evreyi içeren tesisler barındırmaktadır.

Hubei'yi 2007 yılında 101 milyon yerli ve 1.3 milyon da denizaşırı turist ziyaret etmiştir.

Hubei'nin başlıca ihrac ürünleri; tekstil, hazır giyim, makina, elektronik ekipman, ilaç için gerekli hammaddedir. İthal ettiği başlıca ürünler ise sentetik iplik, makina, kimya, ilaç için hammadde, elektronik ekipman, içinde demir bulunana ya da bulunmayan metallerdir.

Hubei'ye yapılan doğrudan yabancı yatırım kimya, ulaştırma ekipmanları, gıda ve içecek üretimi, gayrimenkul ve inşaat sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Coca Cola, Mcdonalds, Siemens, Philips, Societe Generale, Total Elf Grup ve NEC bölgede yatırım yapan firmalardır. 2007 yılında Hubei'ye giren yabancı yatırım 2.8 milyon dolardır. Wuhan en fazla yatırım çeken şehirdir. Bu şehirdeki yatırımlar en fazla otomotiv sektöründe yoğunluk kazanmaktadır. PSA Peugeot-Citroen, Renault burada üretim yapan Fransız otomotiv firmalarıdır.

2007'de Hubei'deki tüketim maddelerinin perakende satışlarının büyüklüğü %18 artarak 402.9 milyar RMB'ye ulaşmıştır. Bölgedeki yıllık harcanabilir kişi başına hanehalkı geliri 2007 itibariyle bir önceki yıla göre %17.2 artarak 11,485 RMB olarak gerçekleşmiştir.

Başlıca Şehirlerin Ekonomik Göstergeleri

Şehirler	Gsyih (milyar RMB)	Kişi Başına Gelir (RMB)	Sanayi Üretimi (milyar RMB)	Perakende Satışları (milyar RMB)	İhracat (milyon dolar)
Wuhan	314.2	35.582	119.7	151.8	4,753
Huangshi	25.4	35.261	12.5	10.4	490
Shiyan	25.6	48.629	13.2	8.6	24
Yichang	43.7	32.804	25.5	16.7	611
Xiangfan	47.4	22.500	21.4	18.8	277
Jingzhou	17.1	15.268	6.9	10.8	487

Kaynak: Hubei Statistical Yearbook 2008

İÇ MOĞOLİSTAN (INNER MONGOLIA)

2007 yılı GSYİH'sı 479 milyar RMB (63 milyon dolar) olarak gerçekleşen İç Moğolistan'da kişi başına gelir 20.000 RMB civarındadır. Bölge, gerçekleştirdiği ekonomik gelişme ile Çin'de örnek gösterilmektedir.

Son 30 yıldır İç Moğolistan'ın büyüme lokomotifi çelik üretim merkezi olan Baotou şehridir. Bu şehrin GSYİH'sı 100 milyar RMB ve kişi başına gelir 5000 dolara ulaşmaktadır. Bölge'de Çin'in temel enerji kaynağı olan kömür büyük miktarda bulunmaktadır. Halihazırdaki kömür rezervi 450 milyar tondur. Bu rezervlerle İç Moğolistan daha önce birinci sırada bulunan Shanxi'nin önüne geçmiştir. Bölge'deki kömür üretimi her yıl % 20 artış kaydetmektedir ve halihazırda 291 milyon tondur. Kömürün büyük kısmı elektrik üretiminde kullanılmaktadır. Kömür ihracatından elde edilen gelir

İç Moğolistan'ın çehresini değiştirerek çölün ortasında Erdos şehrinin Singapur benzeri bir şehir düzenlemesi ile ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Elektrik üretimi 141.64 milyar kilowatt saat ve çelik üretimi ise 8.61 milyon tondur. Son dönemde rüzgar enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına olan ilgi de artmıştır. Bölge 1.5 gigawatt değerinde rüzgar enerjisi üretmektedir. Bu da tüm Çin'de üretilen rüzgar enerjisinin dörtte biridir.

Bölge bir enerji ve madencilik merkezi olmanın yanı sıra çok önemli bir tarım merkezidir. Süt, küçükbaş hayvancılık (özellikle koyun), yün (özellikle kaşmir) Bölge'nin başta gelen ürünleridir.

HEILONGJIANG

Çin'in en kuzey doğusunda Mançurya bölgesinde yer alan eyalet Rusya ile sınır komşusudur. 2007 yılında eyaletin GSYİH'sı %12.1 büyüme ile 707.72 milyar yuan (93 milyar \$) olmuştur. Kişi başı GSYİH'sı 18,510 yuandır (2,434\$). Eyaletin birincil, ikincil ve üçüncül sektörleri sırası ile 89.25 (11.7 milyar \$), 377.95 (49.7 milyar \$), 240.52 milyar yuandır (31.6 milyar \$). Kişi başı kullanılabilir gelir şehirli nüfus için 10,245 yuan (1,350\$) ve kırsal nüfus için ise 4,132 yuan (540\$) seviyesindedir.

Bölgenin soğuk iklimi ile paralel olarak üretilen tarım ürünleri soya fasulyesi, mısır ve buğday ağırlıklıdır. Ayrıca pancar, keten ve ayçiçeği de bölgede yetişmektedir. Eyalet Çin'in önemli kereste kaynaklarından biridir. Kereste imalatında özellikle Kore çamı ve kara çam kullanılmaktadır. Bölgede yaygın olarak hayvancılık yapılmaktadır. Çin eyaletleri arasında en çok inek nüfusu ve süt üretimi bu eyalette yapılmaktadır. Petrol eyalet ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Eyalette yer alan Daqing petrol sahaları Çin'in başlıca petrol sahalarından bir tanesidir. Diğer önemli madenler kömür, altın ve grafittir.

Ayrıca eyaletin rüzgar enerjisi potansiyeli 200 watt m² ile büyük bir potansiyel taşımaktadır. Son yıllarda bölge ekonomisinde durgunluk yaşanmıştır. Eskiden ağır sanayisi ile meşhur olan ve yeni atılımlarla ekonomisini dönüştürmeye çalışan eyalet endüstrisi kömür, petrol, kereste, makina ve yiyecek üzerine yoğunlaşmıştır. Bölge ayrıca Rusya ile yapılan ticarete önemli bir geçiş yolu konumundadır. Harbin bölgesinde düzenlenen geleneksel Buz Festivali çok sayıda turist çekmektedir. Ayrıca Yabuli kayak merkezi ülkenin en büyük kayak merkezidir.

Ekonomi ve Teknoloji Gelişim Bölgeleri:

- Daqing Yeni & Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Heihe Sınır Ekonomik İşbirliği Bölgesi
- Harbin Ekonomi ve Teknoloji Gelişim Alanı
- Harbin Yeni & Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Suifenhe Sınır Ekonomik İşbirliği Bölgesi

HEBEI

Hebei Çin'in kuzeyinde yer alan, Pekin ve Tianjin eyaletlerini çevreleyen bir eyalettir. Çin'in büyümesinde Güney Çin'den sonra yeni motor bölge olacağı düşünülen Bohai bölgesinde (Bohai denizi ve çevresi) yer almaktadır. Eyaletin GSYİH'sı 2006 yılında % 12.9 büyüme göstererek 1.16 trilyon yuan (146.8 milyar \$) ile Çin eyaletleri arasında altıncı sırada yer almıştır. Kişi başı GSYİH 16,570 yuandır (2097 \$). Kişi başı harcanabilir GSYİH şehirlerde 7951 yuan (1006 \$) iken ve fakir kırsal bölgelerde 3171 yuandır (401.4 \$). Birincil, ikincil ve üçüncül endüstrilerin hacmi sırası ile 137.04 milyar (17.3 milyar \$), 470.34 milyar (59.5 milyar \$) ve 276.32 milyar (35 milyar\$) yuandır. Resmi işsizlik oranı ise %4'tür.

Hebei'de tekstil, kömür, çelik, demir, otomotiv sanayi, kimyasallar, petrol, enerji, seramik ve yiyecek endüstrileri mevcuttur. Eyalette büyük kömür, petrol ve demir yatakları vardır. Kailun bölgesinde çıkan kömür üretimi yıllık 20 milyon ton civarındadır. Ayrıca Kuzey Çin Petrol bölgesinin büyük bir kısmı Hebei'de bulunmaktadır. Demir madenleri ise Handan ve Qianan bölgelerinde yer almaktadır. Eyalette yer alan Tangshan şehri Kuzey Çin'in önemli ağır sanayi şehirlerinden biridir. Pekin'de bulunan demir-çelik sanayisi hava kirliliği yoğunluğundan dolayı bu şehre kaydırılmıştır. Ayrıca otomotiv, makina, kimyasallar, tekstil, cam, petrol ve çimento sanayileride Tangshan'ın başlıca üretim alanlarıdır. Eyaletin kıyısında bulunan Bohai körfezine Çin devletinin 11. beş yıllık planına göre modern tersaneler kurulması düşünülmektedir. Eyaletin önemli turizm bölgesi Chengde dağ tatil bölgesi, halen ayakta bulunan dünyanın en büyük imparatorluk bahçesine ev sahipliği yapmaktadır.

Ekonomi ve Teknoloji Gelişim Bölgeleri:

- Baoding Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Qinhuangdao Ekonomi ve Teknolojik Gelişim Alanı
- Qinhuangdao İhracat İşleme Alanı
- Shijiazhuang Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı

LIAONING

Liaoning eyaleti Çin'in kuzey doğusunda 145,900 km² lik alanda 42.2 milyon kişinin yaşadığı bir eyalettir. Eyaletin doğusunda Kuzey Kore yer alırken güneyinde de Sarı Deniz yer almaktadır (Kore Körfezi). Eyalet kuzey doğu Çin'deki en büyük ekonomiye sahiptir. 2007 GSYİH'sı 1.1 trilyon yuan (145 milyar \$) ile Çin eyalet ve bölgeleri arasında 8. sırada yer almaktadır. Kişi başı GSYİH'sı 25,725 yuandır (3,383 \$). Liaoning Çin'in en önemli sanayi bölgelerinden biridir. Eskiden ağır sanayi bölgesi olan ve ekonomisini dönüştürmeye çalışan eyalette makina, elektronik, metal işleme, petrol, kimyasallar, yapı meteryalleri ve kömür gibi bir çok farklı sanayi kolları yer almaktadır. Dalian ve Yingkou şehirleri kuzey Çin'in ana liman ve ticari merkezleri konumundadır. Ayrıca Dalian Çin'in gemi inşa sanayisinin %70'inin gerçekleştirildiği beş şehirden biridir. Eyalette bulunan demir, magnezit, elmas ve boron madenleri Çin eyaletleri arasında en büyük rezervlere sahiptir. Eyalette ayrıca petrol, doğal gaz ve tuz kaynakları da önemli miktarda bulunmaktadır. Eyaletin ana tahıl ürünleri mısır, süpürge darısı ve soya fasulyesidir. Çin'in elma ve şeftali (golden cinsi) ihracatının dörtte üçü Dalian bölgesinde üretilmektedir. Dalian dışında Yingkou'da elma, Jinzhou'nun Beizhen bölgesinde armut, Huludao ve Suizhong'da beyaz armut, Dandong'un Gushan bölgesinde de kayısı ve üzüm yetişmektedir. Bölgede ayrıca pamuk da yetiştirilmektedir.

Eyalet 2006 başında "5 nokta, 1 çizgi" adında yeni bir gelişim stratejisi başlatmıştır. Lioning sahil kesiminde yer alan 5 ana bölgenin geliştirilmesi ve bu bölgelerin 1,433 kilometre uzunluğunda bir otoban ile 2009 yılında birbirlerine bağlanmasını içeren bir projedir. Proje sayesinde bölge ekonomisinin canlandırılması amaçlanmaktadır.

Ekonomi ve Teknoloji Gelişim Bölgeleri:

- Anshan Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Dalian Gelişim Bölgesi
- Dalian İhracat İşleme Alanı
- Dalian Serbest Bölgesi
- Dalian Yüksek Teknoloji Endüstri Parkı
- Dalian Jin Shitan Milli Turist Bölgesi
- Dandong Sınır Ekonomik İşbirliği Bölgesi
- Liaoning Shenyang İhracat İşleme Alanı

- Shenyang Ekonomi ve Teknoloji Gelişim Alanı
- Shenyang Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Yingkou Ekonomi ve Teknik Gelişim Alanı

Liaonig eyaletindeki Shenyag kenti aynı zamanda Çin'e bugüne kadar yapılan en büyük Türk yatırımı olan Fiba Holding'in Turk Mall inşaatını sürdürdüğü Star Mall alışveriş Merkezi'ne de ev sahipliği yapmaktadır.

PEKİN (Beijing)

Çin'in başkenti olan Pekin ülkenin politika, eğitim ve kültür merkezidir. Şangay'dan sonra ikinci büyük şehir olan Pekin aynı zamanda Çin'de eyalet statüsüne sahip dört şehirden biridir. 3000 yıllık tarihi olan şehir bu sürecin 500 senesini ülkenin güç merkezi olarak geçirmiştir. Pekin ve Qinghua Üniversitelerinin de aralarında yer aldığı 475 araştırma merkezi bulunan eyalet-şehir, eğitim ortalaması en yüksek bölgedir. 16,808 km2 alanı kapsayan bölgede 12.5 milyon insan yaşamaktadır. Pekin'in GSYİH'sı %12.3 büyüme ile 2007 yılında 900 milyar yuan'a (118.4 milyar \$) ulaşmıştır. Kişi başı GSYİH %8.9 büyüme ile 56,044 yuan (7374.2 \$) olmuştur. Şehirin birincil endüstrileri 10.13 milyar yuan (1.3 milyar \$) , ikincil endüstrileri 247.93 milyar yuan (32.6 milyar \$), ve üçüncül sektörleri 642.56 milyar yuanlık (84.5 milyar \$) cirolar oluşturmuştur. Kentsel kişi başı net gelir bir önceki seneye göre %11.2 artış ile 2007 yılında 21,989 yuan (2,893 \$) olmuştur.

Şehirdeki ana sektörler turizm, elektronik, kimya, otomobil, makine, metalurji, tekstil, hazır giyim ve ev aletleri sektörleridir. Şehrin GSYİH'sının %71.3'ünü servis sektörü oluşturmaktadır. Şehrin finans sektörü 2007 yılında 751 firma ile 128.6 milyar yuanlık (16.9 milyar \$) ciro elde etmiş ve Çin finans sektörünün %11.6'sını oluşturmuştur. Şehir ekonomisinin de %13.8'ini oluşturan finans sektörü Çin içerisinde birinci sırada yer almıştır. Şehrin otomobil ve emlak sektörü oldukça canlıdır. Zhongguancun bölgesi "Çin'in silikon vadisi" olarak ünlenmiş olup elektronik, bilgisayar ve ilaç alanlarında bir çok firma araştırma yapmaktadır. Yizhuang bölgesine de aynı alanlarda bir çok yeni yatırımlar yapılmaktadır.

Bölgede çok sayıda alışveriş merkezi bulunmaktadır. Buğday ve mısır başlıca tarım ürünlerini oluştururken bölgede sebze de yetiştirilmektedir. Şehir çok büyüdüğü için hava kirliliği, elektrik kesintileri, pahalı doğalgaz ve elektrik gibi altyapı hizmetleri bölgenin başlıca problemlerindendir. Shijingshan bölgesi şehrin başlıca endüstri bölgesidir. Bölgede yer alan Çin Seddi, Büyük Kanal, Cennet Tapınağı, Yazlık Saray ve İmparatorluk Sarayı'nın bulunduğu Yasak Şehir, Pekin'i Çin'in en büyük turizm merkezi olmasını sağlamaktadır. Şehir Ankara ile kardeş şehir statüsündedir.

Eyalette bulunan Ekonomi ve Teknoloji Gelişim Bölgeleri:

Zhongguancun Bilim Parkı
Yongle Ekonomik Gelişim Bölgesi
Pekin Ekonomi-Teknoloji Gelişim Alanı
Tianzhu Havaalanı Endüstri Bölgesi.

SHANDONG

Shandong eyaleti Çin'in doğusunda Sarı Deniz kıyısında yer alan 92 milyon civarındaki nüfusu ile Çin'in en kalabalık ikinci eyaletidir. 2007 yılı itibari ile 2.59 trilyon yuan (340 milyar \$) GSYİH ile Guandong'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Kişi başı GSYİH 27,723 yuandır (3,646 \$) ve Çin içerisinde 7. sırada yer almaktadır. Eyalet Çin içerisinde üretim çeşitliliği açısından birinci sırada bulunmaktadır. Dünyadaki en büyük safir kaynaklarının yer aldığı eyalette altın, elmas, bromin ve kömür gibi değerli madenler de üretilmektedir. Tarımın oldukça gelişmiş olduğu eyalette pamuk, buğday, süpürge darısı (sorghum) ve mısır gibi tahıl ürünleri yetiştirilirken deniz suyundan da tuz üretilmektedir. Sarı nehir yakınlarında

Shengli petrol sahasında oldukça büyük miktarlarda petrol rezervleri bulunmaktadır.

Shandong Çin'in en büyük endüstriyel üretim bölgesidir. Bölgede bir çok büyük markanın büyük ölçekli üretim tesisleri bulunmaktadır. Bölge Güney Kore ve Japonya'ya yakınlığından dolayı bu ülkelerden büyük miktarlarda yatırım almaktadır. Ayrıca Çin'in en iyi bilinen iki markası Tsingtao Beer ve Haier firmaları da bu bölgede yer almaktadır. Bölge su arıtma, tuz arıtma ve geri dönüşüm firmaları için önemli potansiyel sunmaktadır. Eyalette Qufu bölgesinde yer alan Konfiçyüs Tapınağı ve Tai'an şehri yakınlarındaki Taoizm'in beş kutsal dağından biri sayılan Tai dağı çok sayıda turist çekmektedir.

Ekonomi ve Teknoloji Gelişim Bölgeleri:

- Jinan İhracat İşleme Alanı
- Jinan Yeni & Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Qingdao Ekonomi ve Teknik Gelişim Alanı
- Qingdao İhracat İşleme Alanı
- Qingdao Serbest Bölgesi
- Qingdao Yeni & Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Weifang Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Weihai Ekonomi ve Teknik Gelişim Alanı
- Weihai İhracat İşleme Alanı
- Weihai Torch Yüksek Teknoloji Bilim Parkı
- Yantai Ekonomi Gelişim Bölgesi
- Yantai İhracat İşleme Alanı
- Yantai Yeni & Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Zibo Milli Yeni & Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı

SİNCAN UYGUR OTONOM BÖLGESİ (Xinjiang)

Sincan bölgesi Çin'in altıda biri büyüklüğünde (1.6 milyon km²) alanda 19.6 milyon nüfusu ile ülkenin kuzey doğusunda yer alan bir otonom bölgedir. Bölgede yaşayan farklı etnik gruplardan en büyüğü Uygur Türkleri'dir. Ayrıca bölgede Özbek, Kırgız, Tatar ve Kazak Türkleri de yaşamaktadır. Eyaletin GSYİH'sı 2004 yılında 220 milyar yuan (28 milyar \$) iken, 2007 yılında 349 milyar yuan'a (46 milyar \$) çıkmıştır. Bu artışta Batı Çin Gelişim programının önemli bir payı olmuştur. 2007 yılında kişi başı GSYİH 16,860 yuan (2,217 \$) olarak gerçekleşmiştir. Sincan bölgesi petrol ve maden yatakları açısından oldukça zengin bir bölgedir. Ayrıca tarım ve hayvancılığın da gelişmiş olduğu bölgede üzüm, limon, şeftali, pamuk, buğday, ipek üretimi ve koyun yetiştiriciliği oldukça yaygındır.

Aksu ve Karamay bölgelerinde yapılan petrol ve doğal gaz üretimi, bölge ile Şangay arasında yapılan Batı-Doğu Doğalgaz Boru Hattı ile birlikte büyük bir ivme yakalamıştır. Petrol üretimi ve petro-kimya sanayi Sincan ekonomisinin %60'ını oluşturmaktadır. Sincan'ın 2007 yılı ihracatı 87.4 milyar yuan (11.5 milyar \$) ve ithalatı 16.7 milyar yuan (2.2 milyar \$) olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaretin büyük kısmı Kazakistan ile olan Ala Geçiş noktasından gerçekleştirilmektedir. Çin'in ilk serbest ticaret bölgesi olan Horgos STB'si Sincan - Kazakistan sınırında yer alan Horgos şehrinde yer almaktadır. Horgos Çin'in batısında yer alan en büyük lojistik bölgesidir ve Orta Asya marketlerine kolay erişim imkanı sağlamaktadır. Yine Kazakistan sınırında Jeminay Sınır Ticaret Bölgesi yer almaktadır.

Ekonomi ve Teknoloji Gelişim Bölgeleri:

- Bole Sınır Ekonomik İşbirliği Bölgesi
- Shi Hezi Sınır Ekonomik İşbirliği Bölgesi
- Tacheng Sınır Ekonomik İşbirliği Bölgesi
- Urumçi Ekonomi ve Teknolojik Gelişim Alanı

- Urumçi İhracat İşleme Alanı
- Urumçi Yeni & Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Yining Sınır Ekonomik İşbirliği Bölgesi

TİANJİN

Çin'deki dört şehir-eyalet statüsüne sahip bölgeden biri olan Tianjin, Çin'in üçüncü büyük şehridir. 11,760 km2 alana kurulu bulunan kuzey Çin'in en büyük liman şehrinde 11,519,000 kişi yaşamaktadır. Eyalet Çin'in büyümesinde yeni motor bölge olacağı düşünülen Bohai bölgesinde yer almaktadır. %15.1 büyüme gösteren eyalet ekonomisi 2007 yılı itibari ile 501.8 milyar yuanlık (66 milyar\$) bir GSYİH'ya sahiptir. Bir önceki seneye göre %14.5 büyüyen kişi başı milli gelir 45,829 yuandır (6022\$). Eyalet ekonomisi içerisinde üretim sektörü % 57.6 ile en büyük sektör olmasının yanı sıra %16.5 büyüme hızı ile de birinci konumdadır.

Ana endüstriler arasında petrokimya endüstrileri, tekstil, araba üretimi, makina endüstrisi ve metal endüstrileri yer almaktadır. Bölgede 1 milyar ton petrol rezervi bulunmaktadır. Bölgede yer alan Changlu Yanqu bölgesi Çin'in en önemli tuz üretim bölgelerinden biri konumundadır. Jeotermal enerji kaynaklarının yer aldığı bölgede ayrıca manganez ve boron madenleri de çıkmaktadır. Eyaletin kıyısında bulunan Bohai körfezine Çin devletinin 11. beş yıllık planına göre modern tersaneler kurulması düşünülmektedir. Bölgeye açılacak olan Airbus üretim tesisleri Çin Havacılık Endüstrileri firmasından da faydalanarak A320 uçaklarını bölgede üretecektir. Çin'in en büyük şehirlerinden olan Tianjin kuzey Çin'in ana ticari bölgelerinden biri haline gelmektedir. Bu büyüme ile birlikte bölgede yoğun inşaat faaliyetleri gereksinimi doğmaktadır. Ayrıca turizm tesisleri, atık ve arıtma tesisleri, ulaşım ve lojistik yatırımlarına da ihtiyaç duyulacağı öngörülmektedir. Tianjin şehri İzmir ile 1991 yılından bu yana kardeş şehir statüsündedir.

Bölgede yer alan ekonomi ve teknoloji gelişim bölgeleri şunlardır;

- Tianjin Baodi Ekonomi ve Teknoloji Gelişimi Bölgesi
- Tianjin Ekonomi & Teknoloji Gelişim Bölgesi (TEDA)
- Tianjin Yüksek Teknoloji Endüstri Parkı
- Tianjin İhracat İşleme Bölgesi
- Huayuan Endüstri Geliştirme Parkı
- Tianjin Havaalanı Endüstri Parkı ve Wuqing Gelişim Bölgesi.

ZHEJIANG

Zhejiang eyaleti Çin'in doğu kıyısında yer alan bir eyalettir. Eyaletin başkenti Hangzhou'dur. 2007 yılında eyaletin GSYİH'sı 1.86 trilyon yuan (245 milyar\$) ve kişi başı GSYİH'sı 37,111 yuan (4,883 \$) olmuştur. Şehirlerde kişi başı kullanılabilir geliri %8.4 büyüme göstererek 20,574 yuan (2,706 \$)'a ve kırsal kesimdeki kişi başı kullanılabilir geliri %8.2 büyüme ile 8,265 yuan'a (1087.5 \$) ulaşmıştır. Eyaletin birincil, ikincil ve üçüncül sektörleri sırası ile 102.5 milyar yuan (13.5 milyar \$), 1.009 trilyon yuan (132.7 milyar \$) ve 752.1 milyar yuandır (98.9 milyar \$). Zhejiang'da bulunan 11 şehir, Çin'in en yüksek kişi başı kullanılabilir geliri olan 30 şehri arasında yer almaktadır. Eyalet Çin içerisinde çay üretiminde birinci ve ipek üretiminde de ikinci sırada bulunmaktadır. Tarım sektöründeki diğer ürünler ise pirinç, buğday, hint keneviri, pamuktur. Balıkçılığın çok yaygın olduğu eyalette Çin'in en büyük balıkçılık firması olan Zhoushan Balıkçılık firması yer almaktadır. Eyaletin inci üretimi de Çin'de birinci konumda bulunmaktadır. Ningbo, Wenzhou, Taizhou ve Zhoushan eyaletin önemli limanlarıdır. Ayrıca Taizhou şehri Çin'in gemi inşa sanayisinin %70'inin gerçekleştirildiği beş şehirden biridir. Zhejiang endüstrisi elektromekanik, tekstil, kimya, yiyecek ve inşaat malzemeleri alanlarında yoğunlaşmıştır. Ayrıca eyalet otomobil parçaları üretiminde Çin'in başlıca merkezlerinden biridir. Çin'in nükleer enerji tesislerinin önemli bir kısmı eyalette yer almaktadır.

Eyalet kendi gelişim modeli olan “Zhejiang modeli” ni uygulamış ve ülkenin en zengin bölgelerinden biri haline gelmiştir. Bu modele göre girişimcilik öncelikli hedef haline getirilerek desteklenmiş, altyapıya büyük kamu yatırımları yapılmıştır. Üretim olarak da düşük maliyetli malların çok adetli imalatları hedeflenmiştir. Çin içerisinde oldukça popüler olan akım, bazı ekonomistler tarafından eleştirilmektedir. Düşük maliyetli çok üretim stratejisini takip eden küçük firmalar gerekli teknolojik gelişimi gösterip daha sofistike malların üretimine geçiş yapamamışlardır. Hangzhou yakınlarında yer alan Batı Gölü hem doğal güzelliği hem de tarihi yapılarıyla önemli turizm merkezlerinden biridir. Haiyan ilçesi ile Cixi şehri arasındaki Hangzhou Körfezi Köprüsü dünyanın en uzun deniz üstü köprüsüdür.

Ekonomi ve Teknoloji Gelişim Bölgeleri:

- Dinghai Endüstri Parkı
- Hangzhou Ekonomi ve Teknik Gelişim Alanı
- Hangzhou Yeni & Yüksek Teknoloji Endüstri Geliştirme Alanı
- Hangzhou İhracat İşleme Alanı
- Jiaxing İhracat İşleme Alanı
- Ningbo Ekonomi ve Teknik Gelişim Alanı
- Ningbo Daxie Adası Geliştirme Bölgesi
- Ningbo Serbest Bölgesi
- Ningbo İhracat İşleme Alanı
- Quzhou Endüstri Parkı
- Shenjia Ekonomi ve Teknik Gelişim Alanı
- Wenzhou Ekonomi ve Teknik Gelişim Alanı
- Xiaoshan Ekonomi ve Teknik Gelişim Alanı
- Zhejiang Quzhou Yüksek Teknoloji Parkı
- Zhejiang Zhoushan Ekonomi Gelişim Bölgesi
- Zhejiang Donggang Ekonomi Gelişim Bölgesi

TÜRKİYE - ÇİN HALK CUMHURİYETİ TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ VE SON DÖNEM GELİŞMELER

Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerde son dönemlerde gündeme gelen başlıca konular, Çin'in giderek büyüyen ihracat potansiyeli sayesinde başta tekstil olmak üzere belirli sektörlerde dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de iç pazarları tehdit etmesi ve Türkiye'nin dış ticaret açığının büyümesi olmuştur. Bununla birlikte iki ülke arasında karşılıklı doğrudan yatırımlar da kısıtlı seviyelerde kalmışsa da son dönemlerde bu alanda bir hareketlenme gözlenmektedir. Çin, sadece iç pazarları ve yerel sanayileri "tehdit" eden bir unsur olarak değil, başta ucuz işgücü maliyeti olmak üzere sunduğu avantajlarla yatırımcılar için önemli imkanlar sunan bir "fırsat" olarak görülmeye başlanmışsa da Türkiye'nin bu ülkeyle olan ticari ve ekonomik ilişkileri henüz mevcut potansiyeli yansıtmaktan uzaktır.

İki ülke arasında karşılıklı doğrudan yatırımlar kısıtlı seviyededir. Çin'e komşu olan Orta Asya bölgesinde çeşitli sektörlerde büyük yatırım projelerine imza atmış ve bu bölge ile birlikte Rusya, Ukrayna ve Kafkaslar'ı da içine alan Avrasya coğrafyasında Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından bu yana yaklaşık 10 milyar dolarlık yatırım yapmış olan Türk iş çevreleri, henüz Çin pazarının sunduğu imkanlardan yararlanmış değildir. Türk firmalarının Çin'de kord bezi, çelik, değerli madenler, plastik, inşaat, gıda ve tekstil alanında az sayıda girişimi bulunmaktadır ve bu yatırımların reel değeri yaklaşık 150 milyon dolar civarındadır. Bununla birlikte elektronik, gıda ve tekstil sektörlerinde de pek çok Türk firması üretimlerinin bir bölümünü Çin'de gerçekleştirmektedir. Ayrıca, T.C. Pekin Büyükelçiliği kayıtlarına göre ülkede 67 Türk firmasının ofisi veya temsilciliği bulunmaktadır. Çin'de faal olan başlıca Türk firmaları şunlardır.

DEİK Üyesi Firmalar:

Çimtaş

Çimtaş, 1973 yılında ENKA bünyesinde kurulmuş, mühendislik, teknolojik çelik imalat ve elektromekanik montaj alanlarında faaliyet gösteren bir firmadır. Şu anda bünyesinde ikisi yurtdışında ikisi Türkiye'de olmak üzere 4 üretim merkezi bulunmaktadır. Firma, Temmuz 2002'de Şanghay'ın güneyinde yer alan liman kenti Ningbo'da %100 Türk sermayeli olarak "Çimtaş Ningbo" firmasını kurmuştur. Aralık 2002 sonunda üretime geçen fabrika, Ocak 2003'te ihracata başlamıştır.

Demirdöküm

Mayıs ayı içinde Koç Holding bünyesindeki Demirdöküm firması, radyatör üretiminde dilimli radyatörlerin yerini panel radyatörlerin almasıyla atıl durumda kalan üretim makinelerini dilimli radyatörle benzer bir üretim süreci olan yağlı radyatör üretimine yönlendirmiştir. Çinli Chung Mei Industries firmasıyla yapılan ortaklıkla "Demirdöküm - Chung Mei Industries Limited" adlı bir firma kurulmuş ve Demirdöküm'ün Bozüyük'teki çelik radyatör tesisleri iki ay içinde 44 konteyner ile Çin'in Dongguan Eyaleti'ne taşınmıştır. Çinli ortakla yapılan anlaşmaya göre kalıp makineler ve üretim deneyimi Demirdöküm, işgücü, satın alma ve muhasebe gibi hizmetler de Çinli ortak tarafından sağlanmıştır. 7 Ocak 2004 tarihinde faaliyete geçen fabrika yılda 300 bin adet yağlı radyatör üretmektedir ve pazar şartlarına göre bu oranın 2.3 milyona çıkartılması planlanmaktadır. (28 Mayıs 2007 itibarı ile Demirdöküm A.Ş.'nin Alman Vaillant Grubu'na satıldığı açıklanmıştır)

Fabeks Dış Ticaret

20 yılı aşkın süredir Çin'le ticari ilişkileri bulunan Fabeks, 1993 yılında yerleşik faaliyete geçmiş ve kaşmir kumaşının anavatanı sayılan Çin'in İç Moğolistan bölgesinde "Silk & Cashmere" markasıyla ipek ve kaşmir üretimine başlamıştır. Firma, ABD ve Avrupa dahil birçok farklı ülkeye ihracat gerçekleştirmekte ve dünya genelinde sahip olduğu 27 satış noktasında ürünlerini tüketicilere sunmaktadır.

Arçelik - Beko

Koç Topluluğunun beyaz eşya sektöründe faaliyet gösteren şirketi Arçelik, uluslararası pazarda markalarıyla büyüme stratejisi doğrultusunda, 2000'den bu yana faaliyetlerini sürdürdüğü Çin pazarında geçtiğimiz aylarda çamaşır makinesi üretimine başlamıştır. Geçen yıl Temmuz ayında, "Changzhou Casa-Shinco" şirketi hisselerinin tamamını 60 milyon Çin Yuanı karşılığı bedelle satın alan Arçelik A.Ş., şirketin ismini BEKO Electrical Appliances Co. Ltd. olarak tescil ettirmesinin ardından, bu satın alımla bünyesine kattığı çamaşır makinesi üretim tesisini hizmete açmıştır. Şanghay'a 189 kilometre uzaklıktaki Changzhou bölgesinde bulunan Beko çamaşır makinesi üretim tesisinin, ilk etapta yıllık 200 bin adet kapasiteye sahip olması hedeflenmektedir. 3 Aralık 2007 tarihinde, Çin'in Changzhou bölgesinde "Beko Electrical Appliances Co.Ltd." Çamaşır Makinesi Fabrikası'nın resmi açılışını gerçekleştiren Arçelik A.Ş.; bu yatırım ile, Çin piyasasında büyümeyle birlikte, Kuzey Amerika ve Asya-Pasifik bölgeleri için öngördüğü büyüme stratejisine bir ivme kazandırmayı hedeflemektedir. 106 ülkede ürün ve hizmetlerini tüketicilerle buluşturan Arçelik A.Ş., bugün Çin'de Şanghay, Suzhou, Wuxi, Qingdao, Changcun, Ningbo, Dalian, Xian, Zhengzhou, Xinjiang, Pekin ve Guangzhou şehirlerinde, 90 noktada Beko markalı ürünlerin satışı gerçekleştirilmektedir.

Ünsa Ambalaj

Kimya, ilaç, gıda ve maden sektörünün kullandığı polipropilen büyük çuval (FIBC) üreten Ünsa Ambalaj, Çin'in Hangzhou kentinde bir fabrika kurmuştur.

Şişecam

Firma, 1988 yılında Hong Kong'da satış yaparak girdiği Çin pazarında 2003 yılında Şanghay Serbest Bölgesi'nde "Şişecam Shanghai Trading Company" adı altında yatırım yapmıştır. Guanzhou'da da bir ofisi olan firma, 2000 yılında 2.65 milyon dolar olan Çin'e krom kimyasalları ihracatını, 2004 yılında 9.2 milyon dolara çıkartmıştır.

Zorlu Tekstil

Zorlu grubu bünyesindeki Korteks Mensucat firması, standart ürünlerde Çin'deki üreticilerle çalışarak uluslararası piyasalarda rekabet avantajını korumayı hedeflemektedir. Firmanın Şanghay'da pazar araştırması ve kısıtlı satış yapan bir ofisi bulunmaktadır.

Goldaş

2005 yılında Şanghay'da temsilcilik açan Goldaş ve grup firması Assortie'nin Şanghay ve Hangzhou'da toplam yedi mağazası bulunmakta, beş tanesinin de önümüzdeki dönemde açılmasına yönelik hazırlıklar sürdürülmektedir. Firma önümüzdeki beş yıl içinde Çin'de toplam 250 mağazaya ulaşmayı hedeflemektedir.

Garanti Bankası

Banka, 18 Mayıs 1999 tarihinde Şanghay kentinde bir temsilcilik açmıştır. Henüz bankacılık hizmetleri vermeyen bu ofisin amacı, gelişmeleri yakından takip etmek, Türkiye ile Çin arasında ekonomik ve ticari ilişkilerde daha etkin olmak, Çin'in ekonomi, ticaret, finans ve bankacılık alanlarındaki hukuki altyapısını tanımak ve Çin bankaları ile ilişkileri geliştirmektir. Garanti Bankası'nın 15 Çin bankası ile muhabirlik ilişkisi bulunmaktadır.

İş Bankası

İş Bankası Şanghay Temsilciliği 25 Nisan 2006 tarihinden itibaren Çin Halk Cumhuriyeti'nin Şanghay kentinde faaliyete başlamıştır. Temsilciliğin temel faaliyetleri arasında: Son zamanlarda dünyanın en hızlı gelişen ve büyüyen ekonomilerinden biri olan Çin Halk Cumhuriyeti ekonomisinin piyasa örgütlenmesi içerisinde yer alan firma, kurum ve kuruluşlara İş Bankası'nın tanıtılması ve temsil edilmesi, Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti ve diğer ülkeler arasında ticaret yapan yerli ve yabancı firmalarla bağlantı kurularak, söz konusu ticaret işlemlerinin İş Bankası'na yönlendirilerek bankanın Çin Halk Cumhuriyeti bağlantılı dış ticaret işlemlerinden aldığı payın artırılmasının sağlanması, Çin Halk Cumhuriyeti ile ticaret ilişkisi bulunan/kurmak isteyen ve/veya bu ülkede yatırım yapmayı düşünen Türk

firmalarının yanı sıra, Türkiye'ye yönelik girişimlerde bulunmak isteyen Çin Halk Cumhuriyeti firmalarına danışmanlık hizmeti verilmesi yer almaktadır.

Sabancı Holding - KORDSA

Grubun Kordsa Firması Kasım 2006 itibarı ile Çin'de faaliyet gösteren ABD kökenli Invista Group'a bağlı IQNE Qingdao Nylon Enterprise'in yüzde 99.5'ini satın almak için anlaşmaya varmıştır. 20 milyon dolar ciroya sahip olan şirketin satın alınmasıyla Sabancı Holding Çin'deki ilk yatırımını gerçekleştirmiştir.

Fiba Group - Türkmall

Fiba Group ve Türkmall ortaklığındaki Star Mall, Nisan 2008'de 200 milyon dolarlık bir yatırımla, Shenyang kentinde inşaatı başlayan bir alışveriş merkezi projesiyle Çin pazarına girmiştir. 2010 yılında tamamlanması planlanan ve içerisinde beş yıldızlı otel, buz pateni pisti, sinema, gece klübü, spa odaları ve Türk hamamı bulunduracak olan merkezin Türk perakendecilerini Çin'e getireceği ve sözkonusu firmalara yeni açılımlar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu firmaların yanısıra Anadolu Grubu'nun bira, Vestel'in elektronik eşya, Aksa Akrilik'in kimyasal ürünler, Kibar Holding'in demir çelik, Çilek Mobilya'nın perakende mobilyacılık, Collins Jeans - Eroğlu Grubu'nun perakende mağazacılık, Universal Hastaneleri Grubu'nun tıp ve Yeşim Tekstil'in tekstil ürünleri ve konfeksiyon alanında yatırım planları bulunmaktadır.

2007 yılı Kasım ayı itibarıyla Türkiye'deki Çin sermayeli firmaların sayısı 305'dir. Sektörel olarak başlıca yatırımlar beyaz eşya, binek araçlar, telekomünikasyon ve plastik alanlarındadır. Ayrıca hediyelik eşya, tekstil ve oyuncak gibi tüketim mallarının ticaretini yapan firmalar ile restoranlar ve turizm işletmecileri de bulunmaktadır.

Diğer Firmalar:

Gürel Grubu'nun gıda şirketi Kütaş Çinli iki ortakla 3.5 milyon tonla dünyanın en büyük sarımsak üreticisi olan Çin'de 10 milyon dolarlık yatırımla sarımsak işleme fabrikası kurmuş ve fabrikadan Avrupa'ya ve Japonya'ya sarımsak ihracatına başlamıştır. İşbirliği sonucunda Anhui eyaletinin Fuyang kentinde 15 bin ton üretim kapasiteli fabrika kuran grup 50 milyon dolar ciro hedeflediklerini açıklamıştır. Bahçeşehir Üniversitesi 1 yıldır sürdürdüğü Çin ve Güney Kore ilişkilerini, yaptığı anlaşmalarla işbirliğine dönüştürmüştür. Çin ve G. Kore'nin önemli üniversiteleri ile işbirliği anlaşmaları imzalamıştır. Çin'den karşılıklı öğrenci, öğretmen ve öğretim görevlisi değişimi konusunda anlaşmaya varılmıştır. Nanjing'de Xiaouzhuang Üniversitesi'nde Bahçeşehir Üniversitesi'nin kurduğu Asya Pasifik İlişkiler ve Yatırımlar Koordinatörlüğü çalışmaları neticesinde, daha önce iki üniversite arasında imzalanmış olan karşılıklı işbirliği anlaşması genişletilmiştir. Öğrenci ve öğretim üyesi değişimi, tüm Bahçeşehir Uğur Eğitim Kurumları'nı kapsayacak şekilde değiştirilmiştir. Çin ile Türkiye arasındaki eğitim ve ticari hizmetleri düzenlemek üzere Çin Türkiye Eğitim ve Ticari İlişkiler Merkezi kurulmuş olup Bahçeşehir Üniversitesi ve Xiaouzhuang Üniversitesi aracılığıyla uluslararası değişimin yanı sıra ticari ilişkilerde de hukuksal ve her türlü destek hizmetlerini verecektir. Mozaik Tekstil halen Çin'de Warner teknolojisiyle Laura Baresse markasıyla iç çamaşırı üretimi yapan ortaklıkları mevcuttur. Akman Holding bünyesindeki Ersu Meyve Suyu ve Gıda Sanayi, Çin Devlet Kalkınma ve Yatırım kurumu Tarım Şirketi olan SDIC ile 26 Haziran 2000 tarihinde imzaladığı işbirliği anlaşması ile Çin pazarına girmiş ve "Hancheng Zhonglu Fruit Juice Co. Ltd." Adlı firmaya yüzde 40 hisseyle ortak olmuştur. 2002 yılında bu hisselerini satan Akman Holding'in meyve suyu alanındaki diğer bir firması olan Golden Meyve Suyu ve Gıda Sanayi, Çin'in önde gelen üreticilerinden Yantai Legend Beverage and Food Co. Ltd. ile 28 Şubat 2004 tarihinde bir ortaklık anlaşması imzalamıştır. Golden-Yantai ortaklığına ait olan fabrika, meyve suyu, meyve suyu konsantresi ve püresi ile içme suyu üretmektedir.

Türkiye ile bağlantısı bulunan belli başlı Çinli Firmalar:**HAIER**

Beyaz eşya ve televizyon üreten firma aynı zamanda dünyanın en büyük klima üreticisidir. 2003 yılı cirosu 10 milyar dolar, kârı 193 milyon dolar olan grup Wall Mart, Sears ve Best Buy gibi perakende devlerine satış yapmaktadır ve ABD'de küçük buzdolabı pazarının yüzde 25'ine sahiptir. Yurtdışında 20 fabrikası bulunan grup Çin'in Qiangdao şehri yerel hükümeti tarafından kurulmuş ve bugün 20 bin çalışanı ve 42 ayrı kategoride 9 binden fazla ürünü ile dünyanın 100 ayrı ülkesinde satılmaktadır. A.B.D.'de 30 milyon dolarlık yatırımla buzdolabı fabrikası kuran Haier, Mısır ve Angola gibi ülkelerde de yüksek gümrük vergilerinden dolayı üretime başlamıştır. Halen 100 civarında klima markasının satış yaptığı Türkiye pazarına 1998 yılında klimayla giren Haier'in Türkiye distribütörlüğünü Sanko Holding kuruluşu Akfel yürütmektedir.

HICON

Çin'in önde gelen su sebili, klima ve buzdolabı üreticilerinden olan Hicon firması Kervancı Grup ile birlikte 1,5 milyon dolarlık yatırım yapmıştır. Hedefi ilk önce çevre ülkelere, daha sonra Avrupa'ya ürün ihraç etmek Hicon ayrıca Türk partneriyle birlikte klima ve buzdolabı üretimine de yönelmek istediğini belirtmektedir. 30 yıldır klima üreten Hicon, yılda 300 bin adet üretim kapasitesine sahiptir ve ayrıca hava perdesi, klima santralleri, su dolabı ve küçük ev aletleri üreten dünyanın önde gelen firmalarından biri konumundadır. Kervancı Grubu ise 2001 yılından itibaren Hicon marka klima ve su dolaplarının Türkiye distribütörlüğünü yürütmektedir.

ZTE ve HUAWEI

Telekom ürün ve servisleri sağlayan bu iki Çinli firma da Türkiye'ye 3G yatırımı için gelmiştir. Dünyada 3G servislerinin pazar lideri ZTE, fabrika kurma planları yaptığı Türkiye'yi, 3G servislerinde Avrupa üssü haline getirmeyi hedeflemektedir. ZTE son olarak Türkiye'de AnelTECH firması ile bir işbirliği anlaşması imzalamıştı. Anlaşma, Anel ve ZTE'nin IPTV ürünlerini Türkiye'de birlikte üretmelerini öngörmektedir. Diğer taraftan, Türkiye'deki 3G pazarından pay almayı hedefleyen bir diğer Çinli firma Huawei ise Türkiye'deki GSM operatörleri ile 3G Altyapısını kurmak için anlaşma sağlamıştır. Söz konusu firma 2009 yılıdaki en büyük hedefini ise İstanbul'da bir AR-GE merkezi açmak olarak belirledi.

CHERRY

Çin'in en önemli otomotiv gruplarından olan Cherry de Mermerler Grubu ile yaptıkları anlaşmaya istinaden 1 Şubat 2008 itibarı ile Türkiye'de Cherry markalı otomobillerin satışına başlamıştır. Cherry, daha önce dünya otomotiv devlerinden Fiat ve Chrysler ile de işbirliği anlaşmaları imzalamıştı. Bu anlaşmalara göre Chery, Fiat'ın bazı modellerinde kullanılacak motorları üretmesi, Chery marka araçlar ABD pazarında Chrysler tarafından satılması ve hatta Chrysler, Chery'nin bazı modellerini Dodge adıyla pazara sunması sözkonusudur.

GENERTEC HOLDİNG

Ayrıca son dönemde Çin devletinin ülke dışında teşvik ettiği ilk şirketi olan 6.8 milyar dolar cirolu China General Technology Holding Ltd (Genertec) firmasının, Ege Serbest Bölgesi'nde (ESBAŞ) toplam 1 milyar dolarlık yatırım yapacağı haberleri basına yansımıştır. Çin'in en büyük 10 şirketinden biri olan Genertec'in İzmir'de bir milyon metrekare alandaki yatırımlarına otobüs, kamyon ve ticari araçlar için parça üretimiyle başlanacağı, daha sonra sağlık ve enerji sektöründeki yatırımları bunu izleyeceği belirtilmektedir. İstanbul-Ankara hızlı tren projesinde yer aldıktan sonra Türkiye'ye yatırım kararı alan Genertec'in, bu yatırımları kademeli olarak gerçekleştirmesi sözkonusudur. Yatırım süreci tamamlandığında toplam 10 bin kişiye istihdam yaratılması beklenmektedir. Bünyesinde bulunan Meheco şirketiyle Çin'in en büyük medikal-sağlık ürünleri üretici, ithalat ve ihracatçısı konumunda olan Genertec meheco aracılığı ile dünyanın birçok ülkesine (Afrika, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Avrupa) A'dan Z'ye hastane kurmaktadır. Meheco, geçtiğimiz aylarda Türkiye'de de faaliyete başlamıştır. Türk yatırımcılara ekipman temini ile işe başlayan Meheco, 2010

yılına kadar sağlık sektöründe ciddi ortak yatırımlar yaparak, Türkiye'nin tedavi ihtiyacını önemli ölçülerde karşılayan projelere imza atmayı planlamakta olduğunu belirtmektedir. Genertec firmasının aynı zamanda Türkiye'deki enerji projeleri ile de ilgilendiği bilinmektedir.

GEELY

Çin'in kamuya ait olmayan en büyük otomotiv grubu olan Geely, Anadolu Grubu ile yaptığı anlaşmanın ardından 2008 yılında Türkiye pazarına giriş yapmıştır.

CRCC- CHINA RAILWAY CONSTRUCTION COMPANY

Ülkenin en büyük 2. müteahhitlik firması olan CRCC, Ankara-İstanbul hızlı tren hattı Vezirhan-İnönü Bölümünün ihalesini Cengiz İnşaat A.Ş. ce İçtaş İnşaat A.Ş. ile oluşturduğu konsorsiyum ile kazanmış ve inşaatı sürdürmektedir.

FETAS

Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odası'ndan (ZTSO) alınan bilgiye göre Türkiye'nin birçok kentini gezerek metalurji ve yüzey işlem ürünleri sektöründe uygun yatırım alanı arayan Çin Fetaş Firması'nın, Çaycuma OSB'de fabrika kurma kararı almıştır. Fetas OSB, Zonguldak Limanı ve Gümrük Sahasında yaptıkları ziyaretlerin ardından bölgesel avantaj ve sanayi bölgesinin konumu nedeniyle burada yatırım yapmaya karar verdiklerini açıklamıştır.

Bu gruplar dışında Çin'in belli başlı nakliye, enerji makina ve ekipman firmalarının da Türkiye pazarına satış odaklı temsilcilikleri bulunmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti giderek daha güçlü bir küresel yatırımcı konumuna gelmektedir. Çin'in yaklaşık 40 milyar dolarlık yurtdışı doğrudan yatırım stoku olduğu göz önüne alındığında Türkiye'deki Çin sermayesinin yetersiz olduğu görülmektedir.

Ülkesine büyük bir miktarda yabancı sermaye çeken ve ayrıca büyük bir sermaye ihraç potansiyeli bulunan Çin ile ortak yatırımlar şeklinde işbirliğine gidilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede, özellikle tekstil ve konfeksiyon ürünleri, elektrikli ev aletleri ve elektronik ürünler, makine aksam ve parçalarında Türk serbest bölgelerinde ve Çin'de ortak yatırımlar şeklinde işbirliği yapılabileceği değerlendirilmektedir.

Elbette Çin'in yurtdışı yatırımları da ülke yönetiminin siyasi güdümüyle hareket etmektedir. Dolayısıyla Türkiye ve Çin arasındaki siyasi zemin bu tabloda önemli rol oynamaktadır. Türkiye, Çin Halk Cumhuriyeti'ni 5 Ağustos 1971 tarihinde resmen tanımış ve "Tek Çin" politikası izlemiştir. 1980'li yıllarda karşılıklı resmi ziyaretlerle yakınlaşan iki ülke arasında siyasi düzeyde ciddi bir sorun bulunmamaktadır. Türkiye, Çin Halk Cumhuriyeti'ni zengin tarihi ve kültürel mirası, dünyadaki önemli konumu, ekonomik gücü ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin Daimi üyelerinden biri olması dolayısıyla önemli bir ortak olarak değerlendirmektedir. Çin tarafı zaman zaman Doğu Türkistan'ı, Türk tarafı da Çin'in Kıbrıs ve PKK konularındaki tutumunu eleştirse de bunlar bir kriz halini almamıştır. Çin'in Pekin, Şanghay, Tianjin, Xian, Rizhao, Anshan, Nanjing, Bangfu, Zhenjiang ve Panjin şehirleri Türkiye'nin Ankara, İstanbul, İzmir, Konya, Trabzon, Bursa, Mersin, İzmit ve Yalova şehirleri ile dost şehirler ilan edilmiştir.

TÜRKİYE İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ ARASINDAKİ TİCARET

YILLARA GÖRE TÜRKİYE - ÇİN HALK CUMHURİYETİ TİCARETİ ('000 DOLAR)

	İhracat (x)	İthalat (M)	X/M	Hacim	Denge
1990	37.185	246.314	0.15	283.499	-209.129
1995	66.961	539.019	0.12	605.980	-472.058
2000	96.010	1.344.731	0.07	1.440.741	-1.248.721
2001	199.302	922.016	0.22	1.121.318	-722.714
2002	268.229	1.368.317	0.20	1.636.546	-1.100.088
2003	492.400	2.596.078	0.19	3.088.478	-2.103.678
2004	390.460	4.451.934	0.09	4.842.394	-4.061.474
2005	549.517	6.831.050	0.08	7.380.568	-6.281.532
2006	693.038	9.580.627	0,07	10.273.665	-8,887,589
2007	1.038.960	13.224.129	0,07	14.263.089	-13.185.169
2008	1.371.582	13.234.092	0,10	14.605.674	-11.862.510
2008*	403.804	5.186.126	0,08	5.589.930	-4.782.322
2009*	287.731	3.433.103	0,08	3.720.834	-3.145.372

Kaynak: TÜİK * Ocak-Nisan Dönemi

İki ülke arasında dış ticarete konu başlıca ürünler şunlardır:

GTİP	Madde Adı	2006	2007	2008
261000	Krom cevherleri ve konsantreleri	3.242.217	178.307.492	277.968.599
251511	Mermer ve traverten (ham/kabaca yontulmuş)	102.790.901	140.246.256	205.401.485
260300	Bakır cevherleri ve konsantreleri	15.901.109	121.776.723	176.447.625
284019	Diğer disodyum tetraborat	64.257.687	56.877.987	100.272.081
252890	Tabii diğer boratlar vb. konsantreleri	39.624.410	53.855.900	85.283.075
251512	Mermer ve traverten (blok, kalın dilimler şeklinde kesilmiş)	34.446.081	49.482.836	62.251.134
740400	Bakır hurda ve döküntüler	38.323.025	25.219.800	37.588.919
840999	Dizel motorlar için aksam; parçalar	4.881.982	17.953.080	33.581.232

251520	Ekosin ve yontulmaya/inşaata elverişli diğer kireçli taşlar	8.034.589	23.887.179	26.780.897
740200	Rafine edilmemiş bakır; elektrolitik rafine için bakır anotları	8.605.962	0	21.154.942
260700	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	1.972.573	11.782.106	20.922.223
260800	Çinko cevherleri ve konsantreleri	15.912.918	44.494.659	19.847.390
281000	Bor oksitleri; borik asitler	13.644.932	15.013.635	18.532.234
320290	Debagatte kullanılan anorganik maddeler, müstahzarlar	12.475.775	15.492.199	17.841.604
260200	Manganez cevherleri ve konsantreleri	0	485.770	14.717.841
720917	Demir/çelik soğuk, yassı mamul (rulo; 600mm. <genislik (0, 5-1mm.))]	0	13.874.942	13.287.570
841199	Diğer gaz türbinlerinin aksam-parçaları	0	0	11.077.407
550130	Sentetik filament demetleri; akrilik/modakrilikten	18.788.887	16.678.840	10.541.861
280200	Kolloidal kükürt; süblime/çöktürülmüş	0	2.584.189	7.328.527
844630	Dokuma makineleri (mekiksiz); kumaş genişliği < 30 cm.	589.775	191.036	6.882.441
720421	Paslanmaz çelik döküntü, hurdaları	262.891	11.436.265	6.719.393
410411	Sığır ve at cinsi hayvanların dabalı, yaş, sırçalı, parçalanmamış, yarma derileri	3.218.752	6.640.133	6.683.387
510121	Yün; kırma (yıkamış)	0	81.580	6.030.437
842531	Elektrik motorlu diğer ırgatlar	4.502.682	6.049.335	5.211.886
	Diğer	221.560.366	227.111.140	244.999.518
	Toplam	693.037.514	1.039.523.082	1.437.353.708

Kaynak: DTM

İTHALAT

GTİP	Madde Adı	2006	2007	2008
847130	Portatif nümerik otomatik bilgi işlem makineleri; ağırlık <10 kg.	486.565.482	744.709.297	736.645.283
851712	Hücreli ağlar için veya diğer kablolu ağlar için telefonlar	213.104.971	423.195.525	579.788.069
853120	Gösterge tabloları-sıvı kristal, diyot tertibatlı	185.405.787	382.839.453	520.262.358
540233	Polyesterden tekstürize iplik (dikiş hariç)	46.966.785	121.567.862	222.361.415
950300	Diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bulmacalar	168.473.612	217.703.938	212.795.996
851762	Ses, görüntü/diğer bilgileri almaya, çevirmeye, vermeye/yeniden oluşturmak için makineler	47.949.208	166.517.001	210.480.213
270112	Bitümenli taşkömürü	179.255.431	223.924.598	202.848.311
852851	Monitör; (otomatik bilgi işlem makineleri ve üniteleri için)	0	227.708.529	200.603.705
847330	Otomatik bilgi işlem makine ve ünitelerinin aksam, parçaları	235.400	214.061.747	170.362.869
852580	Televizyon kameraları, dijital ve görüntü kaydedici kameralar	104.040.147	138.938.503	139.628.908
850239	Diğer elektrojen grupları	128.309	15.722.581	128.329.718
720711	Demir/alaşımsız çelik (cu<0, 25; genişlik<2x kalınlık)	2.007.694	14.804.924	125.072.629
720836	Yassı hadde ürünü (rulo, sıcak haddelenmiş, kalınlık >10mm.)	40.669.506	8.614.075	110.960.674
640299	Ayakkabı; dış taban yüzü kauçuk, diğer	94.377.401	88.943.132	110.133.319
420222	Dış yüzleri plastikten, dokumalı mensucat çantalar	74.991.906	98.186.615	109.964.149
848180	Diğer muslukçu eşyası	62.535.035	86.052.242	104.364.572
850440	Statik konvertörler	59.717.470	78.690.520	102.799.256
847170	Bellek birimleri	72.674.238	87.591.178	94.933.968
420212	Dış yüzleri plastik/dokumalıklardan valiz, çanta, sandık vb.	82.206.871	103.809.043	94.856.560
691110	Porselen ve çiniden sofras ve mutfak eşyası	70.525.360	93.299.115	93.315.100

550410	Suni devamsız (işlem görmemiş) (viskoz ipeğinden)	41.677.284	147.201.030	90.610.812
841430	Soğutma cihazlarında kullanılan kompresörler	60.399.691	85.444.666	88.001.818
840290	Buhar kazanı aksam, parçaları	72.666	32.986.272	80.565.825
853931	Sıcak katotlu flüoresanlar	40.927.901	52.115.427	79.764.978
940510	Avizeler; duvar, tavan için aydınlatma cihazları	34.088.141	57.126.501	79.039.037
890190	Gemi; yük ve hem insan hem de yük taşıyan gemiler	15.945.030	22.233.900	75.707.575
420292	Yüzleri plastik, mensucattan diğer muhafaza eşyaları	56.392.537	83.489.365	69.029.014
847180	Otomatik bilgi işlem makinelerinin diğer birimleri	90.694.254	84.864.924	68.726.399
841510	Pencere/duvar tipi klimalar (tek bir gövde halinde)	115.105.363	44.856.334	66.566.187
844332	Diğerleri, otomatik bilgi işlem makinalarına/networke bağlanabilen makinalar	129.254.501	86.375.872	66.381.390
847150	Diğer nümerik bilgi işlem birimleri	22.255.466	41.000.014	65.966.254
392690	Plastikten diğer eşya	6.673.220	42.758.060	65.468.815
640419	Tabanı kauçuk/plastik, yüzü dokuma maddesi diğer ayakkabı	50.542.790	53.322.256	63.411.447
851770	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazların aksam, parçası	16.932.171	41.561.897	61.570.318
847160	Giriş/çıkış birimleri	279.176.379	67.638.330	60.974.693
	Diğer	6.717.142.133	8.754.237.116	10.290.331.591
	Toplam	9.669.110.140	13.234.091.842	15.642.623.225

Kaynak: DTM

Ticaretimizin Sektörel Dağılımı (2008)

Türkiye'den Çin'e yapılan ihracatın hacmi kadar yapısı da arzu edilen görüntüyü sergilemekten bir hayli uzaktır. Dış ticaretteki dengesiz durum iki tarafın ekonomik yapılarındaki farklılığa ek olarak Türk firmalarının Çin pazarı hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları, Türkiye ile benzer ihraç ürünlerine sahip ülkelerin Çin pazarında daha aktif ve sürekli bir varlık göstermeleri, Çin tarafından uygulanan tarife dışı ve teknik engeller, coğrafi uzaklık, lojistik ve taşımacılık sorunları, muhabir banka sıkıntıları, güvensizlik gibi çeşitli nedenlere dayanmaktadır. Buna karşın Çin'in 2001 yılı sonunda Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) üyeliği önemli bir gelişmedir. Çin, DTÖ yükümlülükleri çerçevesinde pekçok sektörde pazarlarını kademeli olarak açmayı sürdürmektedir.

TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERDE KARŞILAŞILAN BAŞLICA SORUNLAR

İki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerde karşılaşılan sorunları Türk firmaları açısından ele alırken, halihazırda Çin'de yatırımları olan ve/veya bu ülkeyle ticaret yapan firmaların sorunları kadar, henüz bu ülkeyle iş yapmayan firmaların da Çin pazarına girmelerini engelleyen sebepleri incelemek ve bu çerçevede Çin'in Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğinden kaynaklanan yükümlülüklerini ne derecede yerine getirdiğini ele almak faydalı olacaktır.

Vize: İki ülke arasında mevcut en önemli sıkıntı Türk firmalarının 15 Haziran 2008 tarihinden bu yana Çin vizesi almasında yaşadığı zorluklardır. Olimpiyatların bitişinin ardından hafiflemesi beklenen bu sorun bu ülkede iş yapan Türk firmalarının vize ve çalışma izni alması aşamasında hala devam etmektedir.

Fikri mülkiyet hakları: Fikri mülkiyet hakları ihlalleri ve taklitçilik, Çin'de büyük oranlarda devam etmekte ve yabancı firmaların ürünlerin piyasaya gerçeklerinden çok daha ucuz fiyatlarda sürülerek olumsuz bir durum yaratmaktadır. Çin hükümeti bu konuyla ilgili olarak mevzuat açısından gerekli önlemleri almış ve son olarak 22 Aralık 2004 tarihinden çıkartılan kanunla fikri mülkiyet haklarını yasal koruma altına almıştır. Ancak, bu yasaların uygulamada çok fazla etkili olmadığı ve taklitçiliğin devam ettiği gözlemlenmektedir. Taklit ürünlerin 2006 yılı içinde ABD, Avrupa ve Japon firmalarını toplam 100 milyar dolarlık zarara uğratmış olduğu hesaplanmaktadır.

Bununla birlikte bazı Çinli girişimciler, henüz ülkelerinde tescil edilmemiş olan uluslararası markaların haklarını satın almakta ve bu şekilde kendilerine bir avantaj sağlamaktadırlar.

Fikri mülkiyet ihlalleri ve taklit ürünlerle ilgili olarak ülkedeki yabancı firmalar bir araya gelerek "Kalite Markaları Koruma Komitesi"ni kurmuşlar ve kanunların daha etkin uygulanması için hükümet nezdinde lobi faaliyetlerine başlamışlardır. Halen 130 civarında üyesi olan bu komitenin Türk üyesi yoktur.

Mevzuat ve Bürokrasi: Bu alandaki en büyük sıkıntılar, mevzuatın yeterince şeffaf olmaması ve yerel olarak uygulamalarda farklılıkların söz konusu olabilmesidir. Ekonomik faaliyetleri düzenleyen yasa ve düzenlemelerdeki değişiklikler firmalara zamanında ve etkin bir biçimde duyurulmamakta, yasa tasarıları açıklandığı zaman çoğunlukla firmaların hiç haberleri olmamakta ya da çok kısa bir süre verildiği için geri bildirimde bulunma şansları kalmamaktadır. Bu alanda 2004 yılından sonra özellikle Ticaret Bakanlığı'nın (MOFCOM) önemli iyileştirmeler gerçekleştirilmiştir. Ancak diğer kamu kuruluşları henüz yeterli şeffaflık sağlayamamışlardır ve prosedürel engeller birçok alanda devam etmektedir.

Diğer önemli konu da, yasaların uygulanmasında merkezi ve yerel yönetimler arasında farklılık olabilmesidir. Bu durum, genel anlamda belirsizliğe yol açsa da kimi zaman yabancı yatırımcılar için avantajlar da sağlayabilmektedir. Yerel yönetimler, kendi bölgelerine daha fazla yabancı sermaye çekebilmek için firmalara merkezi yönetim tarafından tanınan teşviklerin üzerinde imkanlar sunabilmekte, ancak aynı zamanda yerel sanayileri de korumaktadır. Bu gibi durumlarda zaman zaman merkezi yönetimin yerel yönetimlere sert uyarıları söz konusu olsa da, Çin'in DTÖ yükümlülükleri ve Pekin'in bu doğrultudaki girişimleri ile yerel ekonomik çıkarların arasındaki yapısal asimetri yüzünden yabancı yatırımcılar büyük ölçüde yerel uygulamalar çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu durum teşviklerde olduğu kadar gümrük uygulamaları açısından da geçerlidir.

İç pazara giriş hakkı: 1 Temmuz 2004 itibarıyla yürürlüğe giren yeni Dış Ticaret Kanunu ile bu alanda önemli bir liberalleşme sağlanmış ve tüm firmalara, ilgili kurumda kayıtlarını yaptırmaları şartıyla, dış ticaret yapabilme hakkı tanınmış ve yabancı firmalara da bu imkan sağlanmıştır. Bu kanundan önce yabancı firmalar sadece belirli serbest bölgeler dahilinde ticaret yapabilmekteydi ve dış ticaret ilgili kamu kuruluşların tekelindeydi. Bu olumlu bir gelişme olsa da Çin'de faaliyet gösteren birçok yabancı firma kayıt konusunda sıkıntı

yaşadığını bildirmektedir.

Ayrıca yeni kanun, MOFCOM'a belirli sektörlerde ticaret faaliyetlerini kısıtlama, gerekli görülen durumda tedbirler uygulama ve teknoloji ihracatı ve ithalatını sınırlama yetkilerini de vermektedir.

Bununla birlikte yabancı firmalara kendi dağıtım ağlarını kurma, perakende ve toptan satış yapma hakkı da 2004 itibarı ile verilmiştir. Ancak uygulamada aynı sıkıntılar bu alanda da söz konusudur. Bu konuyla ilgili başvurular önce yerel yönetim, sonra Pekin'deki MOFCOM tarafından onaylanmak zorundadır.

Standartlar: DTÖ üyeliği çerçevesinde ticareti engelleyici unsurları kaldırmakla yükümlü olan Çin, bazı alanlarda halen standartları ve asgari teknik özellikleri ithalatı engelleyici bir unsur olarak uygulamakta, kalite onay işlemleri uzun sürmekte ve yeterince şeffaf yürütülmemektedir. Standartlar ulusal düzeyde aynı olmayıp, eyaletler bazında farklılar gösterebilmektedir. Halen Çin'in Standardizasyon Kurumu, ülkedeki 20 bin ulusal standardı (yüzde 40'ı eski ya da DTÖ ile uyumsuz) elden geçirmekte ve yeni standart onaylamamaktadır.

Ticari bankacılık işlemleri: Çin'de dış ticaret-finance bağlantısının büyük bir bölümü Bank of China tarafından kontrol edilmekle birlikte son dönemde People's Construction Bank of China, Industrial and Commercial Bank of China, Agricultural Bank of China ve CITIC Industrial Bank gibi bankalar da giderek artan oranda akreditif düzenlemektedir. DTÖ üyeliğinden sonra Çin'de faaliyet gösteren yabancı bankaların şubeleri de akreditif düzenleyebilmektedir.

Türk firmaları tarafından dile getirilen en önemli sorun Çin bankalarının teyitli akreditif açmaması, Çin veya diğer ülke bankalarınca açılan akreditiflere teyit eklememesi veya dünya bankalarının Çin bankaları tarafından açılan akreditiflere teyit eklemesini engellemesidir. Ayrıca dış ticaret ödemelerine ilişkin kuralların yeterince oturmamış olması sıkıntı yaratmaktadır.

Bu sorunların DTÖ üyeliğinin ardından zaman içinde çözülmesi beklenmekle birlikte uzun süreli ticari ilişki kurulmadan ve firmalar arası güven ortamı oluşmadan herhangi bir firmanın bu ülke firmaları ile teyitli akreditif olmadan alım-satım ilişkisine girmesi riskli kabul edilmektedir. Zira pazar koşullarındaki değişiklikler söz konusu olduğunda Çinli firmaların üzerinde anlaşılmış alım-satım koşulları üzerinde değişiklikler yapmak istemesi, Türk firmalarını, ürünlerini gümrüklerden çekmeyecekleri baskısı ile yeni koşullar üzerinde anlaşmaya zorlamaları zaman zaman karşılaşılan durumlar arasındadır.

Türk ve Çin bankacılık sektörleri arasında gelişmiş bir muhabir banka ilişkisinin azlığı da bir sıkıntı kaynağıdır. Uluslararası bankacılık uygulamalarına göre çok daha kısa sürelerde çözülebilecek bazı sorunların giderilmesi bu nedenle uzamakta, firmalar için zaman ve maddi kayıplara neden olmaktadır. Türk bankalarının (Garanti Bankası ve İş Bankası) Şanghay'da temsilcilik ofisi açması ve her iki ülkede de faaliyet gösteren çokuluslu bankaların varlığı bu sorunu hafifletse de sıkıntılar zaman zaman devam etmektedir. Çin bankacılık sektörünü ve işleyişini daha yakından tanıma fırsatı yaratan bu ofisler henüz bankacılık işlemleri yapmamakla birlikte Türk firmalarına mevzuat, işleyiş ve pazar koşulları konusunda daha detaylı bilgileri sağlaması açısından yararlıdır.

Tekstil: 2004 yılı boyunca dünya kamuoyunun gündemini en fazla meşgul eden konulardan biri 1 Ocak 2005 itibarıyla Tekstil ve Giyim Anlaşması'nın yürürlükten kalkmasıyla birlikte tekstil ve konfeksiyon ürünlerinin tamamının DTÖ'nün genel kurallarına tabi hale gelmesi olmuştur. Böylece DTÖ üyesi çeşitli ülkeler menşeli tekstil ve konfeksiyon ürünlerine karşı uygulanan kotalar uygulamadan kaldırılmıştır. Bu gelişmenin Çin ögesiyle birleşmesinin küresel tekstil sektöründe yansımaları olmuştur. Çin'in kısa bir süre içerisinde dünya tekstil ve konfeksiyon ticaretinin yüzde 50 veya daha fazlasına sahip olacağı ve bunun sonucunda ekonomisinde tekstil önemli yer tutan birçok gelişmekte olan ülkede 30 milyon çalışanın

işsiz kalacağı tahmin edilmektedir. ABD'de bazı tekstil kategorilerinde şimdiden pazarın yüzde 60'ına sahip olan Çin, aynı zamanda Avrupa Birliği, Japonya ve Avustralya gibi tekstil ithalatçısı ülkelerin pazarlarında çarpıcı bir oranda pay ele geçirmiştir.

Türkiye'nin ihracatının yüzde 30'unu oluşturan ve 2 milyon çalışan istihdam eden Türk tekstil sektörü, Çin tehdidinden etkilenen 52 ülkeden 90'ı aşkın sektör kuruluşunun da desteğiyle Dünya Ticaret Örgütü nezdinde girişimlerde bulunmuş ve İstanbul Deklarasyonu adı altında bir bildirge yayınlamıştır. Deklarasyonun temel savı Çin'in para birimi manipülasyonu, devlet teşvikleri ve geri dönüşümsüz veya çok düşük faizle kredi olanakları gibi yollarla haksız ticarete başvurduğu ve bunun sonucunda uluslararası tekstil sektöründe yapısal dengesizlikler görülmesi, istihdam sorunları ve sosyal sıkıntıların ortaya çıkması kaygıları olmuştur. Sonuç olarak Türkiye 2004'ün son aylarından başlayarak Çin mallarına karşı arka arkaya gözetim ve korunma önlemleri uygulamaya sokmuştur. Çin, bu kararın DTÖ esasları ile çeliştiğini öne sürerek itirazda bulunsa da bir karşı adım atmamıştır. Ayrıca tekstil ihracatında belirli kalemlere vergi uygulayacağını açıklayan Çin, bu düzenlemeyle üretimde ağırlığı ucuz giyim mamullerinden katma değeri yüksek ürünlere kaydırmayı hedeflemiştir. Ancak Çin'e karşı tüm kotalar 1 Ocak 2009 itibarı ile kalkmıştır. Tekstil sektörü temsilcileri fason üreticilerin zor durumda kalacağını belirtirken yerli markalar ise Avrupalı markalarla rekabet için kotaların kaldırılmasını istemektedir. Zira Çin, 1 Ocak 2009'den itibaren hiçbir koruma önlemi olmadan Türkiye ve Avrupa ülkelerinin pazarlarına girebilmektedir.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), serbest ticaret ilkelerine bağlı olarak 1 Ocak 2005'ten itibaren kotaların kaldırılmasını hedeflemekteydi. Ancak, kotaların kaldırılması Çin ile Avrupa Birliği (AB) arasındaki anlaşmayla tekstil ve konfeksiyon sektöründeki bazı ürünlerde 1 Ocak 2009'e ertelenmişti. Bu ertelemeye Türkiye'nin anlaşmadaki "Yerel üreticilerin olumsuz etkilenmesi halinde 3 yıl süre ile safeguard (korunma ve gözetim) önlemleri alınabileceği" yönündeki maddeden hareketle uyguladığı ek önlemler etkili olmuştu.

AB ile yapılan anlaşma sayesinde 44 kategoride korunma önlemi alan Türk tekstil ve konfeksiyon sektörü, 2005'te Çin kaynaklı önemli bir kayba uğramamıştı. Ancak 3 yıllık süre doldu.

Öte yandan, Çin'e karşı 3 yıldır 44 kategoride safeguard uygulayan Dış Ticaret Müsteşarlığı, müsteşarlığın Çin'den yapılan ithalat konusunda çok dikkatli davranacağını ve şikâyet halinde antidamping ve safeguard gibi mekanizmaların hemen devreye alınacağını açıklamıştır.

Türkiye tekstilde Çin'in 11'inci büyük pazarı.

Türkiye Çin'den çok miktarda hazır giyimden çok tekstil ve hammaddeleri ithalatı gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda Türkiye tekstilde Çin'in en büyük 11'inci pazarı konumundadır. Aralarında tekstil ürünlerinin de bulunduğu 44 kategoride kota olmasına rağmen 2005'te Türkiye'ye 542 milyon dolarlık tekstil ihracatı gerçekleştiren Çin, 2006'da bu oranı yüzde 44 artırarak 781 milyon dolara çıkarmıştır.

AB'nin Yaklaşımı

2008 yılı başından itibaren tekstil ürünlerini kota engeline takılmadan AB'ye ihraç etmeye başlayacak olan Çin, Avrupalı üreticileri de çeşitli önlemler almaya yönlendirmektedir. Avrupa Komisyonu, Çin'in ucuz tekstil ürünlerinin kotaya tabi tutulmadan AB'ye girişine karşı bazı önlemlerin alınması gerektiğini açıklamıştır. Komisyon'un ticaretten sorumlu üyesi Peter Mandelson, 2005'ten bu yana sürdürülen ortak denetim sisteminin 1 Ocak'tan itibaren daha sıkı hale getirilmesi ve Çin'in AB'ye yaptığı tekstil ihracatındaki hızlı büyümelerin dizginlenmesini önermiştir. AB Dönem Başkanı Portekiz temsilcileri "Çin tekstil ürünleri hiçbir engelleme olmadan AB'ye girmeyeceğini, 2005 yılında imzalanan anlaşma gereği, kotaların kaldırılması sürecinin yumuşak bir geçiş süreci olacağı konusunda da anlaşmaya varılmış olduğunu hatırlatmıştır.

Kotaya Tabi Çin malları

- * Pamuklu mensucat
- * Suni filament iplik mensucati
- * Yünlü mensucat
- * Dokunmamış mensucat
- * Selüloz türevlerinden sıvama mensucat
- * Keten ve ramiden mensucat
- * Anoraklar

GİYİM

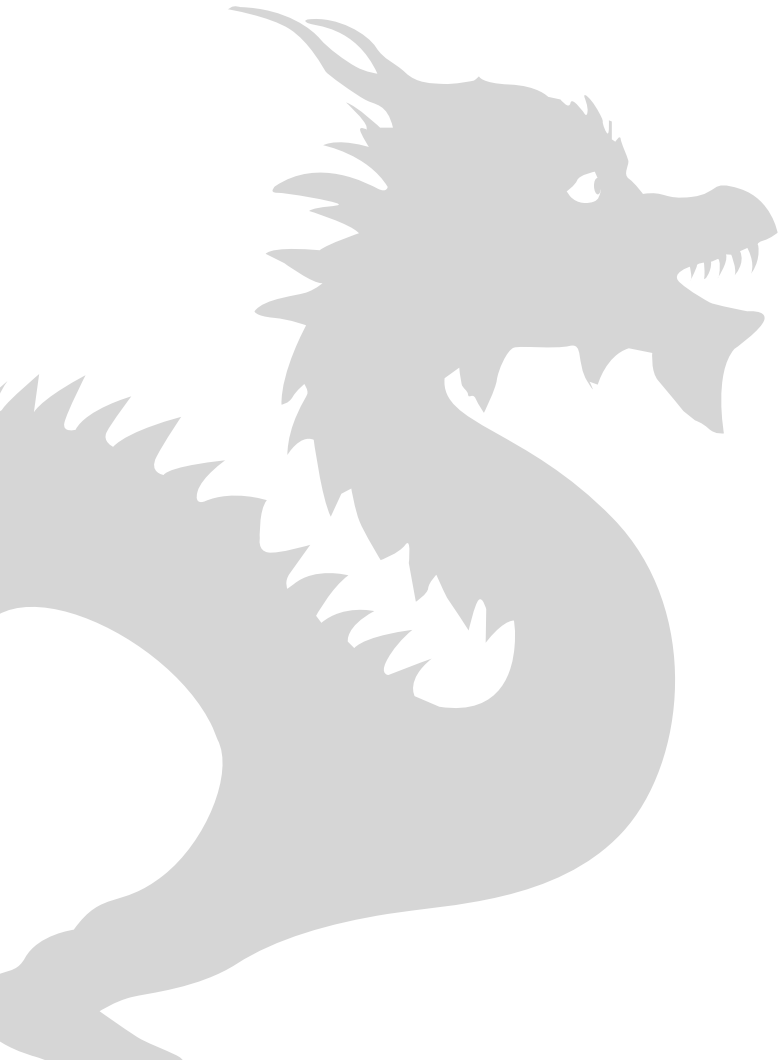
* Gömlek tişört, kazaklar, rüzgar kolsuz ceket, dokunmuş kışlık pantolon (erkek/çocuk), gömlekler, fanila atlet, külot ve slip, gece gömleği vs., parka, anorak, rüzgârlık, pijama, astarlı spor kıyafeti, blazer, askılı tulum, kısa pantolon, şort, etek, takım elbiseler, dışı tek taraflı astarlı spor elbiseleri, palto yağmurluk ve ceket (erkek), palto pelerin, manto, yağmurluk ve kaban (kadın), önlük ve iş kıyafeti, örme palto, ceket, plazer, spor kıyafeti, örme bluz ve süveter (kadın), ipekten elbise.

AKSESUAR

Papyon ve kravat, eldivenler, çorap, külotlu çorap, tayt, sutyenler, yüzme kıyafetleri, şal, duvak, eşarp, peçe.

EV TEKSTİLİ

Pamuklu havlu, yatak çarşafı, bornoz, robdöşambır, masa örtüleri, perdeler (stor dahil)

TÜRKİYE İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ ARASINDA İŞBİRLİĞİ İMKANLARI

Türkiye'nin Çin'e olan ihracatının miktar olarak artırılması ve ürün bazında çeşitlendirilmesi amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın 2005 yılında başlattığı "Asya-Pasifik Stratejisi" çerçevesinde çalışmalar sürdürülmekte ve bu bağlamda "Çin Pazar Araştırmaları" programı yürütülmektedir. Çin'de inşaat malzemeleri, otomotiv yan sanayi, demir-çelik ve diğer maden ve metal, kimyasallar, işlenmiş gıda ürünleri, hazır giyim ve tekstil makineleri ile müteahhitlik sektörünün ülkemiz ihracatı açısından potansiyel arz ettiği tespit edilmiştir.

Çin, Ekonomik gelişmesini uzun vadede sürdürülebilir kılmak ve bilimsel ve teknolojik bir temele oturtmak amacıyla dünyada Ar-Ge projelerine en çok bütçe ayıran ikinci ülke konumuna gelmiştir. Dolayısıyla Türk firmalarının bu teknoloji birikiminden faydalanmak üzere girişimlerde bulunmaları beklenebilir.

Bir diğer dikkat çekici nokta enerjidir. Sınırları içerisinde kalkınmışlık açısından çok farklı eyalet ve bölgeleri barındıran Çin, Doğu kıyılarına oranla daha az gelişmiş olan Orta ve Batı bölgelerin kalkınması için çeşitli yatırım teşvikleri vermektedir. Özellikle enerji alanında Çin'de çok yüksek düzeylerde üretim ve de ithalat yapılmasına karşın halen hizmet götürülemeyen bölgeler olduğu bilinmektedir. Türk enerji ve yapı firmalarının çeşitli bölgesel teşvikleri de inceleyerek bu doğrultuda araştırma yapmaları olumlu sonuçlar doğurabilir.

2008 yılında Çin'in başkenti Pekin'de düzenlenen Olimpiyatlar için kentin çevre ve altyapısındaki yenilemeler için proje çalışmaları çerçevesinde Türk firmalarının başta sözkonusu projeler için malzeme temini sözkonusu olmuştur.

2001 yılı Aralık ayında Türkiye ile Çin arasında imzalanan mutabakat zaptı çerçevesinde Türkiye Çin tarafından tanınan 23. resmi turist güzergahı olmuştur. Dünya Turizm Örgütü raporlarına göre, 2020 yılı itibarıyla Çin'in yılda yaklaşık 180 milyon turist ile en fazla turist çeken ve aynı zamanda 100 milyon Çinli turist ile en fazla turist gönderen ülke olması beklenmektedir. Bu durum ikili ticarete Türkiye aleyhine seyreden durumun dengelenmesi açısından oldukça önemli bir fırsat olmasına karşın henüz Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısında Çin'in payı çok küçüktür.

THY'nin İstanbul-Pekin, Hong Kong ve Şanghay sefer sayılarının arttırılmasına karşın iki ülke arasında yolcu taşımacılığında sınırlı ihtiyaca cevap vermektedir. Toplam yolcu kapasitesi henüz 120,000 dolaylarındadır. Bu nedenle seferlerin 21'e çıkarılması ve Guangzhou'nun da dahil edilmesi konusunda Çin makamlarına başvuru yapılmıştır. Ancak büyük ölçekli turizm hareketleri için olmazsa olmaz koşul olan charter seferlerinin başlatılması halinde daha çok Çinli turist Türkiye'yi ziyaret etmesi sağlanabilecektir.

Türk firmaları ekonomik kriz dönemlerinde yeni pazarlara açılma arayışına girmekte ve dünya pazarlarını keşfetmektedir. Dünyanın en büyük firmaları için bile kolay ve açık bir pazar olmayan Çin pazarı ile ilgili ise henüz yeteri kadar birikime sahip olmayan Türk iş dünyası, kimi zaman bu zorlu pazarda başarılı olmakta kimi zaman da aradığını bulamamaktadır. İki ülke arasında ciddi gelir, kültür ve tüketim alışkanlıkları farkları bulunmaktadır. Bu nedenle özellikle küçük ve orta ölçekli firmalar başta olmak üzere Türk firmalarının Çin pazarı ile ilgili teşvikler, sınırlamalar, bölgesel farklılıklar, mevzuat, dağıtım kanalları, iş kültürü gibi bilgiye ve pazar ile ilgili her tür yerel kurumsal desteğe kavuşması gerekmektedir. Çin ile ekonomik ilişkilere önem veren ülkeler Pekin ve diğer iş merkezlerinde büyük ticaret ofisleri bulundurmaktadırlar. Ayrıca Türk ürünlerinin Çin'de tanıtımına yönelik faaliyetler yoğunlaştırılmalıdır. Her iki tarafın birbirini daha iyi tanımasına imkan sağlamaya ve mevcut bilgi eksikliğini gidermeye yönelik tanıtım faaliyetleri büyük önem taşımaktadır. Ofis veya mağaza açma, fuarlara katılım gibi girişimlerin de devlet tarafından desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

Çin pazarı ile ilgili öne çıkan bazı özellikler şöyle sıralanabilir:

Çin toplam nüfusunun yüzde 5'i yıllık 25.000 dolardan fazla gelire sahiptir ve bu da eğitim, sağlık, seyahat gibi çeşitli hizmetlere kaynak ayırabilen 60 milyonluk bir pazar demektir. Ayrıca çeşitli kaynaklarda orta düzey gelir düzeyine sahip yaklaşık 150 - 200 milyon dolayında bir kesimden sözedilmektedir.

Çin tek bir pazar değil, bir çok farklı pazarın bir araya gelmesinden oluşmuş bir ülkedir. Ülke içerisinde çok farklı iş dünyası yaklaşımlarına rastlanabilmekte, bir bölgedeki firmanın deneyimi başka bir bölgedeki diğer bir firmayla farklılık gösterebilmektedir. Dolayısıyla her yatırımı kendi özellikleriyle değerlendirmek gerekmektedir.

Ülkede DTÖ üyeliği çerçevesinde bir reform süreci yaşanıyor olsa da iş dünyasında henüz uyumlaştırılmamış birçok alan bulunmaktadır.

Çin ekonomisi şeffaf ve güvenilir yasalarla korunan bir iş ortamına sahip olmaktan uzaktır. Yürürlükteki yasalar yetersiz kalabilmekte ve uygulamada tutarsızlıklar görülebilmektedir.

Bürokrasinin bir kısmı halen yerli firmaların (özellikle de devlete ait olanların) korunmasından yanadır ve bu alanlarda ithalatı engelleyici ve ihracatı artırıcı politikalar izlemektedir.

İhtiyaç fazlası yatırımlar arz-talep dengesi gözetilmeden ve gerekli ön çalışmalar yerine getirilmeden yapılabilmekte; bu da üretim fazlasının ortaya çıkmasına, şüpheli alacakların oluşmasına ve fiyatların düşmesine neden olabilmektedir.

Çin'de rekabet etmenin zorlayıcı bir özelliği de pazarın devamlı hareket ve büyüme halinde olması ve verilen çeşitli teşvikler dolayısıyla elde edilen karların çoğunlukla yeniden yatırıma dönüştürülmesidir.

Hükümet planlı bir ekonomide olduğu gibi bütün büyük bankaların ve finansal kurumların sahibi durumundadır.

Çinli firmaların vadeli ödemelerinde genelde dakik davrandıkları belirtilmektedir. Akreditiflerin de devlet bankalarından %100 teminatlı olması riski azaltmaktadır.

İşçilerin işyerine sadakatleri azdır. Bu da eğitim verilen işçilerin kolayca iş değiştirmesine yol açabilmektedir.

Çinli firmalar çok kolay tedarikçi değiştirmektedir. Tedarikçi seçimlerinde ucuzluk en fazla dikkate alınan noktadır.

Bu pazarda faaliyet gösterirken dikkat edilmesi gereken noktalar ise şunlardır:

Çin'de faaliyet göstermeden önce ticaret yaparak bölge kültürünü tanımak ve sıcak ilişkiler kurmak yararlı olacaktır. Asya'ya özgü düşünce yapıları dolayısıyla iş yaptıkları kurum ve kişilerle karşılıklı güven esasına dayalı sıcak ilişkiler geliştirmek ön plandadır. İş yapabilmek için dünya bakışı ve görgülerini özümsemekte yarar vardır.

İlgili sektörde ülkenin DTÖ yükümlülüklerine ne derece uyduğu da takip edilmelidir. DTÖ üyeliğinden en çok yararlanacak sektörler finans, perakende ve dağıtım hizmetleridir.

Pazarı çok iyi incelemek, gerçekçi kararlar almak, potansiyel iş ortaklarını dikkatlice seçmek, DTÖ üyeliği sonrası Çin'de çok düşük maliyetlerle dış ticaret şirketi kurmanın artık mümkün olduğunu bilerek iş yapılacak firmaların kredibilitelerini çok iyi kontrol etmek, riski iyi değerlendirmek ve imzalanan sözleşmelerde yanlış yorumlamaya açık noktaları en aza indirmek Çin'le iş ilişkisine girmeden önce şarttır.

İç dağıtım organlarını çok iyi tanımak gerekmektedir. Bu konuda mevzuat takip edilmeli, değişikliklere dikkat edilmelidir.

Türkiye ile Çin arasında sosyo-kültürel yapı ve iş dünyası işleyişi farklılık göstermektedir. Bu nedenle Çin pazarına girebilmek için firmalar Hong Kong, Tayvan, Singapur gibi erişim kolaylığı olan aracı ülke firmaları üzerinden girmek tercihinde bulunabilir. Ancak bu maliyeti arttırıcı bir unsurdur.

Tasarım, üretim ve pazarlamada olabildiğince çabuk markalaşmaya gitmek, kaliteye önem vermek ve Çin'i bir tehdit olarak değil, batılı yaşam tarzını benimseyebilecek 200 milyonluk bir kesimi barındıran ülke olarak görmek gereklidir.

Türkiye'de üç fakültede Çince eğitimi verilmekte ancak mezunlar iş bulma sıkıntısı çekmektedirler. Buna karşılık Çin'le iş yapan firmalarımız iletişim sıkıntısı çekmekte ve çoğu zaman İngilizce yeterli bir iletişim aracı olamamaktadır. Çinlilerle iletişim sorunu aşılmalı, mümkünse Çince bilen ve Çin kültürünü tanıyan kişiler istihdam edilmelidir.

Fikri mülkiyet haklarına dikkat etmek gerekmektedir. Bir marka tescil edilse bile Çince adı tescil edilmediğinde Çinliler tarafından hemen Çince tercümesi piyasaya sürülmekte ve ilgili ürün ve firmalar mağdur olmaktadır. Dolayısıyla markanın Çince karakterler ile tescil ettirilmesinde fayda vardır.

Çin'de bazı talep ve tüketim alışkanlıkları mevsimsel ya da düzensiz olabilmesi iş geliştirme aşamasında dikkate alınmalıdır.

Her zaman Çinli olmayan bir kontrolör bulundurmalıdır

Enerji darboğazı ve elektrik kesintileri dikkate alınmalıdır.

Türk-Çin İş Konseyi

Türk-Çin İş Konseyi 1992 yılında Türkiye ile Çin arasında ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi, iki ülke iş dünyası arasındaki mesafenin azaltılması ve ikili ilişkilerin yeni boyutlara taşınmasının desteklenmesi amacıyla kurulmuştur. Konseyin çalışmalarında DEİK'in muhatabı CCPIT (China Council for Promotion of International Trade)'dir.

Özellikle 1999 sonrasında üst düzey ziyaretlerin sıklaşması ve Türk kamuoyunda Çin'e yönelik ilginin artması ile konsey faaliyetleri de önemli bir ivme kazanmıştır. Konsey, sadece 2000 - 2009 döneminde 100'e yakın toplantıda düzenleyici, ortak düzenleyici ya da katılımcı olarak rol almıştır.

Türk-Çin İş Konseyi ilk kurulduğu yıllardan itibaren iki ülke iş dünyası arasındaki iletişimin yasal altyapısının oluşturulması, karşılıklı bilgi eksikliğinin giderilmesi ve Türk firmalarının bankacılık, taşımacılık, vize alma gibi konularda yaşadığı sıkıntıların azaltılması konusunda çalışmalar yürütmüştür. Mayıs 1994'te imzalanan "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması" ve Ocak 1997'de imzalanan "Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması" Konsey'in işlevini Türk ve Çin makamları nezdinde somutlaştırdığı önemli anlaşmalardır.

Bunlara ek olarak;

Türk Hava Yolları'nın Pekin ve Şanghay doğrudan uçak seferlerinin başlatması Garanti Bankası'nın Şanghay'da bir temsilcilik ofisi açması Türkiye'nin Çin Hükümeti nezdinde "Resmi Turist Destinasyonu" kabul edilmesi gibi iki ülke ilişkilerine ivme kazandıracak nitelikte pek çok gelişme Konsey'in gerçekleşmesinde doğrudan girişimde bulunduğu ve destek verdiği oluşumlardır. Çin'de ofis açmak veya bu ülke ile iş yapmak isteyen firmalara imkanlar dahilinde destek olunmasının yanısıra halihazırda Çin'de mevcut önemli Türk

yatırımlarının gerçekleşmesi aşamasında da ilgili firmalara bilgi temin edilmiştir. Bu firmalar Konsey'in etkin üyeleridir.

Konseyn kuruluş yıllarından itibaren uzun bir süre Türk tarafı için etkinlikler Pekin ve Şanghay kentleri ile sınırlı kalmıştır. Ancak Çin'de 1990'lardan itibaren giderek daha fazla ademi-merkeziyetçi bir yapı göze çarpmaktadır. Eyaletler ve hatta kentler kendi ekonomik ve ticari ilişkilerini kurma ve yürütme konusunda büyük ölçüde belirleyici hale gelmeye başlamışlardır. Bu gelişmenin önemli sonuçlarından biri Konseyin muhatap kuruluşu olan CCPIT'nin bütçe ve etkinlik açısından giderek zayıflaması, daha çok idari bir merkez konumu alması ve buna karşın hemen hemen her eyalette ve kentte bulunan CCPIT Alt Konseylerinin veya eşdeğer kurumların etkinliklerinin artmasıdır. Bu durum Türkiye'ye gelen Çinli ticaret heyetlerine de doğrudan yansımış ve önceden Pekin ve Şanghay'dan gelen ticaret heyetlerinin yerini hemen hemen her eyaletten gelen irili - ufaklı ticaret heyetleri almıştır. Bu nedenle Türk-Çin İş Konseyi de faaliyetlerinde diğer ticaret merkezlerine doğru bir açılma yürütmeye karar vermiş ve 2001 yılı Eylül ayında Kuzeydoğu Çin ticaret merkezlerini kapsayan bir ziyaret düzenlemiştir. 2004 yılı Kasım ayında da iç bölgelerde Xi'an, Chengdu, Chongqing ve Kunming'e, 2005 Kasım döneminde Xiamen, Nanjing, Wenzhou ve Ningbo'ya , 2006 Kasım ayında Beijing - Sincan - Tianjin ve Qingdao kentlerine heyet ziyareti düzenlenmiştir.

Daha sonar da eyaletler bazında Türkiye'de çeşitli etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Son olarak 2008 Aralık ayında Çin halkı Siyasi Danışma Konferansı Başkanı Jia Qinglin'in ziyareti vesilesiyle bir çalışma yemeği düzenlenmiştir.

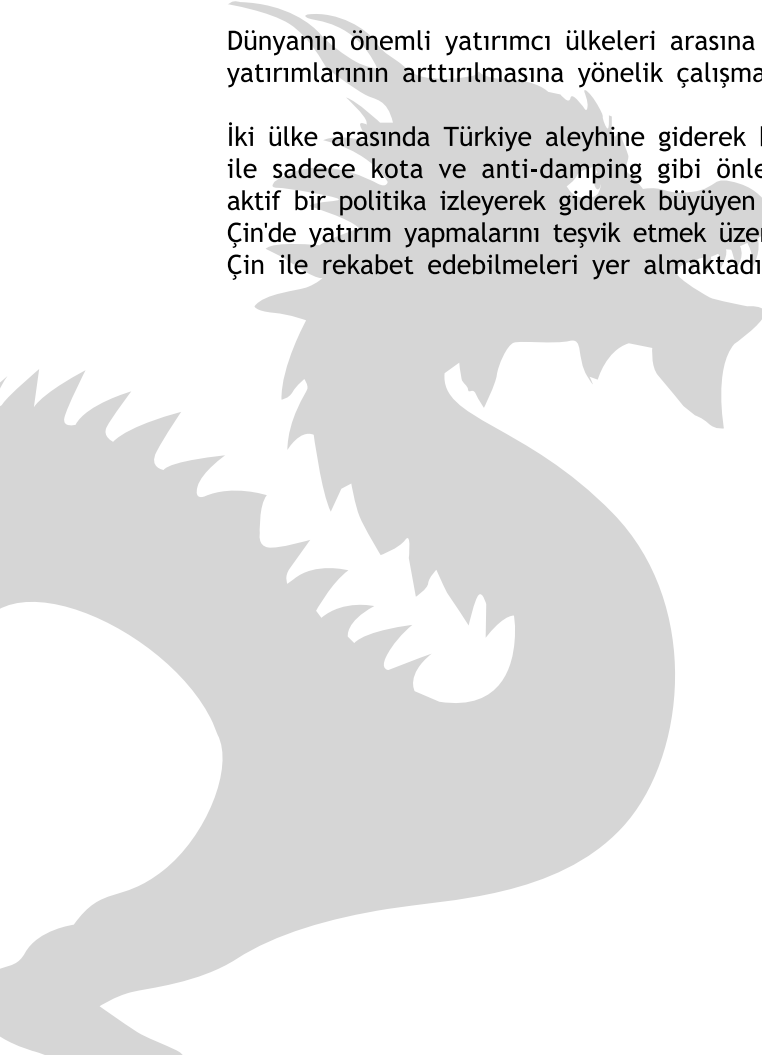
Türk-Çin İş Konseyinin önümüzdeki döneme ilişkin hedefleri arasında;

Konseyn daha etkin çalışabilmesini teminen CCPIT yanına işbirliği yapılabilecek daha etkin kurumların tespiti ve bunlarla ilişki kurulması

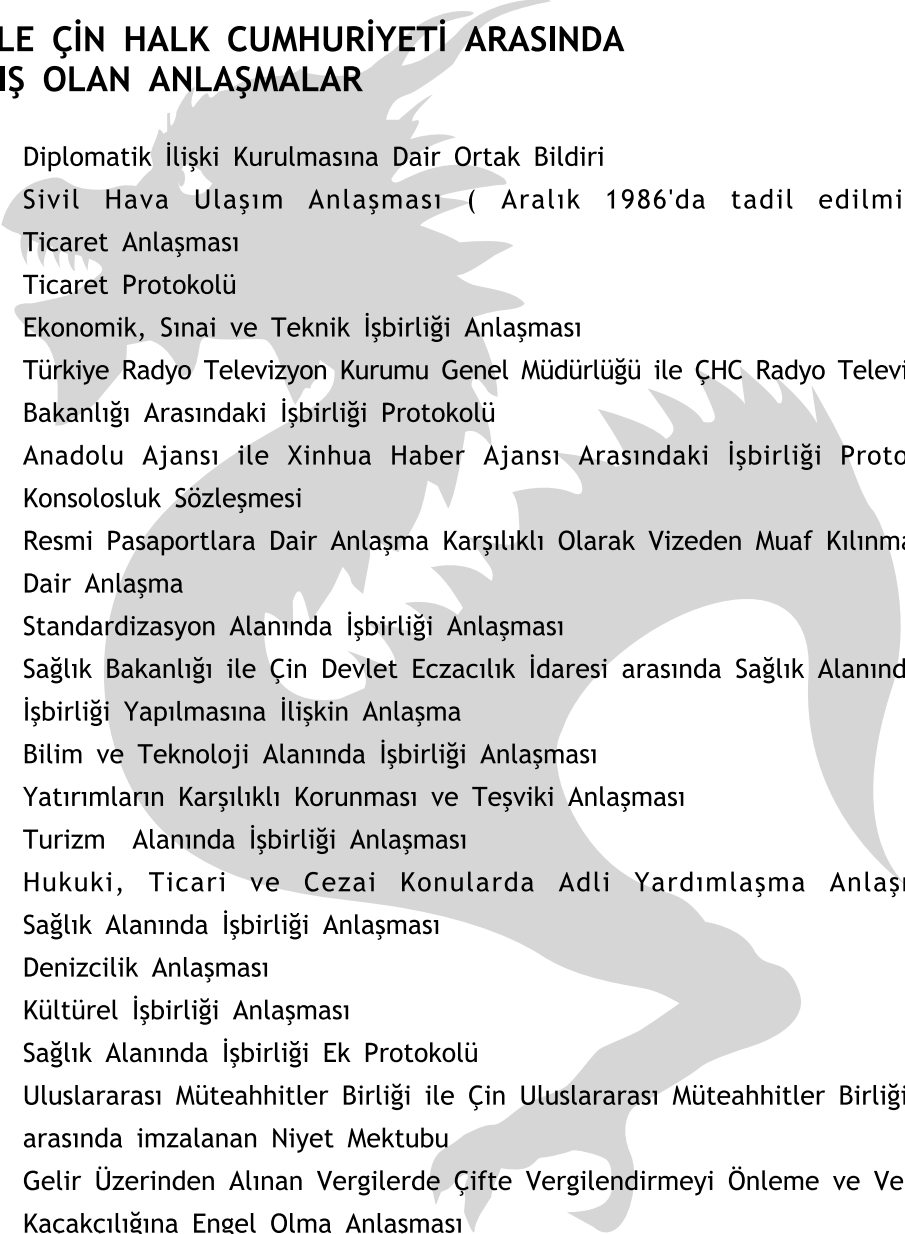
Bölgelerde yerel oda ve iş dünyası örgütleri ile ilişkilerin geliştirilmesi ve bu bölgelere ilişkin etkinlik sıklaştırılması

Dünyanın önemli yatırımcı ülkeleri arasına girmeye başlayan Çin sermayesinin Türkiye'deki yatırımlarının arttırılmasına yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi

İki ülke arasında Türkiye aleyhine giderek büyüyen dış ticaret açığının dengelenmesi amacı ile sadece kota ve anti-damping gibi önlemler uygulamak yerine Türk firmalarının daha aktif bir politika izleyerek giderek büyüyen Çin iç pazarında yerlerini alabilmelerini teminen Çin'de yatırım yapmalarını teşvik etmek üzere bilgilendirilmeleri ve böylece üçüncü ülkelerde Çin ile rekabet edebilmeleri yer almaktadır.

TÜRKİYE İLE ÇİN HALK CUMHURİYETİ ARASINDA İMZALANMIŞ OLAN ANLAŞMALAR

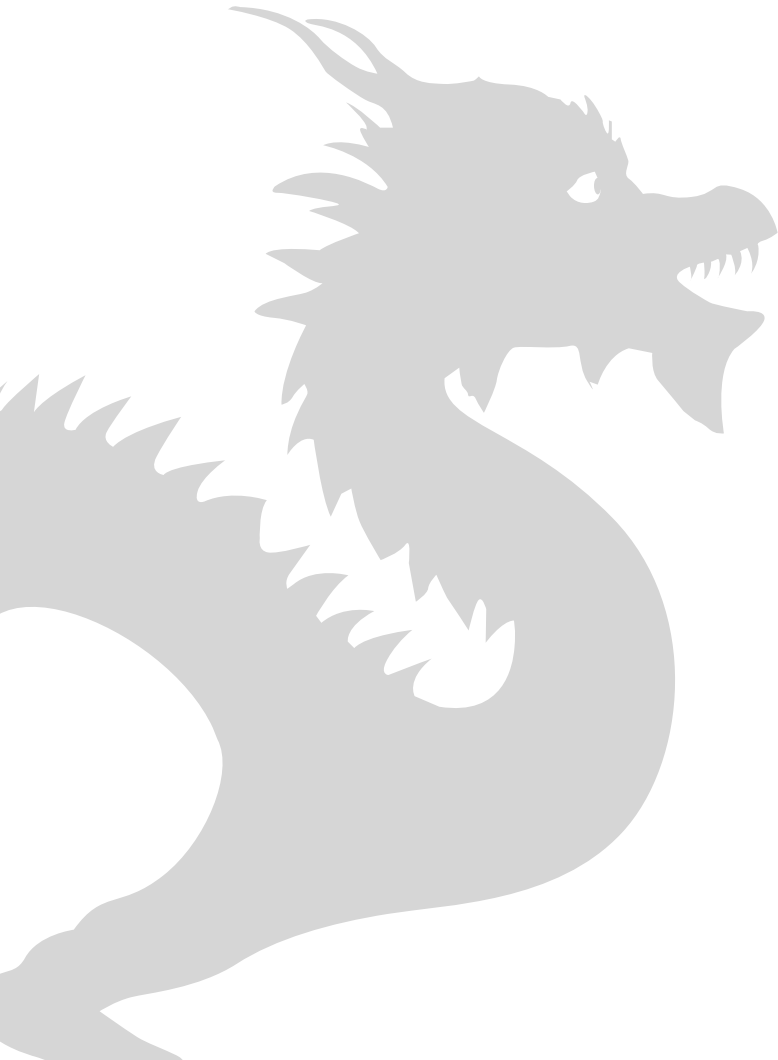

04.Ağu.71	Diplomatik İlişki Kurulmasına Dair Ortak Bildiri
14.Eyl. 72	Sivil Hava Ulaşım Anlaşması (Aralık 1986'da tadil edilmiştir)
16.Tem.74	Ticaret Anlaşması
18.May.81	Ticaret Protokolü
19.Ara.81	Ekonomik, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşması
11.Oca.84	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü ile ÇHC Radyo Televizyon Bakanlığı Arasındaki İşbirliği Protokolü
04.Haz.85	Anadolu Ajansı ile Xinhua Haber Ajansı Arasındaki İşbirliği Protokolü
06.Mar.89	Konsolosluk Sözleşmesi
24.Ara.89	Resmi Pasaportlara Dair Anlaşma Karşılıklı Olarak Vizeden Muaf Kılınmasına Dair Anlaşma
19.Mar.90	Standardizasyon Alanında İşbirliği Anlaşması
14.Eki.90	Sağlık Bakanlığı ile Çin Devlet Eczacılık İdaresi arasında Sağlık Alanında İşbirliği Yapılmasına İlişkin Anlaşma
30.Eki.90	Bilim ve Teknoloji Alanında İşbirliği Anlaşması
13.Kas.90	Yatırımların Karşılıklı Korunması ve Teşviki Anlaşması
09.May.91	Turizm Alanında İşbirliği Anlaşması
28.Eyl.92	Hukuki, Ticari ve Cezai Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşması
10.Eki.92	Sağlık Alanında İşbirliği Anlaşması
23.Eki.92	Denizcilik Anlaşması
09.Kas.93	Kültürel İşbirliği Anlaşması
10.Kas.94	Sağlık Alanında İşbirliği Ek Protokolü
May.95	Uluslararası Müteahhitler Birliği ile Çin Uluslararası Müteahhitler Birliği arasında imzalanan Niyet Mektubu
23.May.95	Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması
Mayıs 1996	Turizm Karma Komisyonu I. Toplantısında İşbirliği Protokolü
Nis.97	Su Kaynaklarının Geliştirilmesi Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliğini Öngören Protokol
Ekim 1997	Ormancılık alanında işbirliğini öngören iyi niyet Protokolü
13.Kas.97	Dışişleri Bakanlıkları arasında Siyasi İstişare Mekanizması Kurulmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası
Nisan 1998	12. Karma Ekonomik Komisyon Mutabakat Muhtırası
08.Kas.98	2001 yıllarını kapsayan Kültür Değişim Programı
11.Tem.99	TC ÇHC II. Dönem Karma Turizm Toplantısı Protokolü
04.Nis.00	TSE ile ÇHC Devlet Giriş Çıkış Denetim ve Karantina İdaresi Arasında İşbirliği Anlaşması
19.Nis.00	ÇHC Cumhurbaşkanı Jiang Zemin'in ülkemize ziyareti vesilesiyle imzalanan Ortak Bildiri

19.Nis.00	Enerji Alanında İşbirliği Çerçeve Protokolü
19.Nis.00	13. Karma Ekonomik Komisyon Mutabakat Muhtırası
13.Nis.01	Sayıştay Başkanlığı ile ÇHC Milli Denetim Kurumu Başkanlığı arasında İşbirliği Anlaşması
14.Ara.01	TC Turizm Bakanlığı ile ÇHC Milli Turizm İdaresi Arasında Çin Vatandaşlarının Türkiye'ye Seyahatine İlişkin Uygulama Planı
05.Nis.02	TC ÇHC 14.Karma Ekonomik Komisyonu Toplantısı Mutabakat Muhtırası
16.Nis.02	16.Nis.02 Tarım Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı
16.Nis.02	Gümrük İdarelerinin Karşılıklı Yardımlaşmasına İlişkin Anlaşma
16.Nis.02	Enformasyon Teknolojisi Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı
27.May.02	T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile ÇHC İmar Bakanlığı Arasında Mutabakat Muhtırası
04.Eyl.03	T.C. İçişleri Bakanlığı ile ÇHC Kamu Güvenliği Bakanlığı Arasında Ortak Çalışma Grubu Oluşturulmasına Dair Mutabakat Muhtırası
18.Haz.07	Türkiye-Çin Halk Cumhuriyeti 15. Dönem KEK Toplantısı Mutabakat Zaptı

Hong Kong Özel İdare Bölgesi

02.Nis.98	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel İdari Bölgesi Hükümeti arasında Hava Taşımacılığı Anlaşması
-----------	--

TOBB - Atatürk Bulvarı No:149 Bakanlıklar 06640 Ankara
Tel:+90-312-413 80 00 Faks: +90-312-418 32 68
www.tobb.org.tr

DEİK/Türk - Çin İş Konseyi
Talatpaşa Cad. No:30 Kat: 5, 34394 Levent-Istanbul-Turkey
Tel/Direct: +90 (212) 339 50 00 Fax: +90 (212) 270 30 92
info@deik.org.tr | www.deik.org.tr www.turkey-now.org